

SLOVENSKI

vestnik

Izdajatelj, lastnik in založnik: Dr. Franc Petek, Velikovec. — Uredništvo in uprava: Celovec-Klagenfurt, Gasometergasse 10, telefon 56-24. Glavni urednik: Rado Janežič, odgovorni urednik: Lovro Potočnik. Tiska: Založniška in tiskarska družba z o. j. Drava, Celovec-Borovlje. — Dopisi naj se pošiljajo na naslov: Celovec-Klagenfurt 2, Postfach 124.

Letnik XV.

Celovec, petek, 15. januar 1960

Štev. 3 (922)

Volilna borba na Koroškem se je že začela

Komaj je deželni zbor prejšnji teden z glasovi socialističnih in komunističnega poslancev izglasoval razpust deželnega zbora ter je deželna vlada istega dne določila za dan volitev v novi deželni zbor 6. marec, se je tudi že začela volilna borba. Še več: začela se je pravzaprav že med razpravo v deželnem zboru, kjer se je med ÖVP in FPÖ pokazala čudovita enotnost. Govorniki obeh strank so kakor po skupnem konceptu govorili o „posiljevanju manjšine“ in o „rdeči diktaturi“ ter so, izrabljajoč neprevidnost, ki se je pripetila pri vabilu na običajni sprejem ob zaključku delovne dobe deželnega zbora, z demagoškimi govori dosegli, da je morala biti seja zaradi napovedanega sprejema

prekinjena in je prišlo do nenavadnega dejstva, da so razpust deželnega zbora slavili že pred njegovim razpustom.

Tako izvajanja ÖVP-FPÖ-jevskih poslancev kakor tudi poznejša poročila v njihovem tisku dovolj jasno kažejo, da desničarskim krogom tukaj ni šlo za stvarnost in demokratična načela, marveč zgolj za demagoško postavljanje in izrabljanje problema za volilno propagando. Stvarno in pravilno je, če hočejo socialisti s predčasnimi volilnim rokom omogočiti izvajanje volilne pravice tudi sezonskim delavcem, ki

pozneje iščejo zaposlitev izven domačega kraja, toliko bolj in demagoško nesvarno pa je v tej zvezi govoriti o zaledenelih poteh, saj tudi ÖVP kljub izdatni podpori FPÖ ne more napraviti takega čudeža, da bi bile en teden ali dva pozneje že vse poti brez snega in ledu.

Prave vzroke za zadržanje ÖVP-FPÖ-jevske „koalicije“ je treba torej iskati drugje: predvsem v užaljenosti, ker se socialisti niso predčasno pogajali z ostalimi strankami. „Večina zlasti v vprašanjih izvajanja demokratične pravice ne sme dik-

tirati, marveč se mora ozirati na manjšino. Če tega zavestno ne napravi, potem izpodkopava skupne demokratične temelje, na katerih vsi stojijo. Manjšina je v demokratični igri sil prav tako bistvena kot večina. Brez nje večna sicer lahko vlada, vendar se potem ne more več sklicevati na pravila demokratičnega življenja,“ je v deželnem zboru izjavil novi predsednik koroške ÖVP. Toda ta načela ne veljajo le za vprašanje, kot je razpust deželnega zbora, marveč v še mnogo bolj odločilni meri v narodnostnih in manjšinskih vprašanjih! Ravno v teh vprašanjih pa je ista ÖVP pokazala bistveno drugačne odnose do pravil demokratičnega življenja. Manjšinski odbor v parlamentu, katerega predsednik je ÖVP-poslanec dr. Weiss, se pri obravnavanju manjšinskih zakonov nikdar ni oziral na mnenje manjšine, kateri je bila šele na intervencijo SPÖ-vicekanclerja dr. Pittermanna dana možnost, da pove svoje stališče, vendar sta bila spet ÖVP-poslanca dr. Weiss in dr. Weissmann, ki sta na izvajanja zastopnikov koroških Slovencev (verjetno upoštevajoč načela demokratičnega življenja!) povedala, da na zakonih ni mogoče več ničesar spremeniti. —

Medtem se je volilna borba pričela tudi že v širši javnosti. FPÖ nas je kot prva „osrečila“ s križčimi plakati, kjer poziva volivce na „res svobodnjaško“ odločitev, ÖVP pa si skuša pridobiti simpatije s pomočjo odkrivanja „resnice“ v Korpičevi zadevi, pri tem pa pozablja, da zavijanje dejstev in očitne laži niso ravno najboljša sredstva. Zlasti pa stare oblike hujskanja, v katerem tudi „iredentistov“, „litokomunistov“ in „sovražnikov nedeljene Koroške“ ne manjka, ni preveč prepričljiv dokaz „preporoda“ v ÖVP.

Berg-Isel-Bund grozi z oboroženo vstajo na Južnem Tirolskem

Na ustanovnem občnem zboru Berg-Isel-Bunda v Solbad Hall je prof. Gschnitzer, ko je zagovarjal svoje izjave, zaradi katerih mu je Italija preprečila potovanje na Južno Tirolsko, ponovno govoril o nacionalistični politiki Italije ter izjavil, da pomeni prepoved umik pred zahtevami neofašistov. Spet je zahteval za Južne Tirolce pravico do samoodločbe, predsednik Berg-Isel-Bunda dr. Widmoser pa je to njegovo zahtevo še bolj konkretiziral: Južno Tirolsko pred OZN, ljudsko glasovanje na Južnem Tirolskem za zopetno vzpostavitev enotnosti Tirolskel.

Predsednik Widmoser je šel v svojem govoru celo še dalje ter govoril o gorah in gozdovih Južne Tirolske, iz katerih bo morala kmalu odmevala orožje borbenih skupin, kajti „govorice Koroške so pred 40 leti razumeli, ker je zgrabila za orožje“.

Ob takih izjavah, ki že nevarno mejijo na javen poziv k oboroženi vstaji, se pač ni treba čuditi, da je prišlo na Južnem Tirolskem že do cele vrste dinamičnih atentatov na italijanske spomenike in grobišča, kakor tudi na razne javne naprave. Ravno zdaj je rimsko prizivno sodišče odredilo novo razpravo proti skupini mladih Južnih Tirolcev, ki so bili leta 1957 obsojeni zaradi takih atentatov, pa je višje sodišče leta 1958 njihovo kazen bistveno zmanjšalo. Zdaj je rimsko sodišče ugodilo prizivu državnega tožilca ter odredilo novo razpravo pred prizivnim sodiščem v Bologni.

Po najnovejših poročilih je prejel kancler Raab pismo predsednika italijanske vlade Segnija, v katerem se le-ta zavzema za nadaljnja italijansko-avstrijska pogajanja, ki naj bi jih nadaljevali čim bolj hitro.

Sovjetska zveza preizkuša nove rakete

Se bo sovjetska vlada odločila za enostransko razorožitev?

Z današnjim dnem se pričnejo v srednjem delu Tihega oceana enomesečni poizkusi z novimi sovjetskimi raketami, ki naj bi omogočile začetek poletov proti planetom sončnega sistema. V tej zvezi je bilo s sovjetske strani izrecno poudarjeno, da nova raketa ne bo opremljena z razstrelivom, marveč bo služila zgolj znanstvenim namenom, da bi proučili možnosti za izstrelitev človeka v vesolje. Medtem je neki sovjetski znanstvenik izjavil, da je potovanje na najbližje planete povsem izvedljivo, radio Moskva pa je sporočil, da so sovjetski znanstveniki celo že določili prognozo za polet na Mars.

Vest o preizkušanju nove sovjetske rakete je vzbudila veliko presenečenje zlasti v Ameriki, kjer pri razvijanju raket za kozmične polete nimajo pravega uspeha. Zdaj ugotavljajo, da je Sovjetski zvezi očitno uspelo izdelati nov tip rakete, ki lahko raz-

vije strašansko veliko potisno silo, ker drugače gotovo ne bi prirejali poskusov izven sovjetskega ozemlja, če ne bi bili o uspehu že popolnoma prepričani. Sovjetski uspeh je v Ameriki sprožil celo zamisel, da bi skušali z ameriškimi raketami streljati na sovjetsko raketo.

Hkrati pa je bilo pred dnevi objavljeno, da namerava Hruščev na seji vrhovnega sovjeta sporočiti sklep sovjetske vlade o enostranski razorožitvi, kar bi pomenilo, da se hoče Sovjetska zveza enostransko odpovedati konvencionalnemu orožju. Tak sklep bi gotovo močno vplival na razorožitveno konferenco med Vzhodom in Zahodom, saj je Hruščev že v novoletni poslanici omenil možnost, da bi se Sovjetska zveza eventualno odločila za enostransko razorožitev, če tozadevna pogajanja z zahodnimi državami ne bi imela uspeha.

vabi na tradicionalni

Slovenski ples

v soboto, dne 23. januarja s pričetkom ob 20. uri v prostorih Delavske zbornice v Celovcu

Za ples igrata: **Ljubljanski JAZZ-ansambel**
Avsenikov kvintet

Pojejo: **Marjana Deržaj**
Beči Jurkovič
Danica Filipčič
France Koren

Vstopnice v predprodaji po 15 šilingov pri krajevnih Slovenskih prosvetnih društvih ter v Celovcu v knjigarni „Naša knjiga“, pri vratarju Delavske zbornice in v Kärntner Reisebüro. — Po 20 šilingov pri večerni blagajni.

Na številna vprašanja sporočamo, da iz tehničnih vzrokov miz ne moremo rezervirati.

Nacistična izzivanja se še vedno nadaljujejo

Javnost zahteva odločna dejanja, ne samo simbolične obsodbe!

Čeprav so oblasti v raznih državah napovedale stroge in široko zasnovane ukrepe, da bi preprečile nadaljnje nacistično izzivanje, se val še ni polegel, marveč iz mnogih krajev poročajo vedno spet o novih akcijah. To velja še posebno za **Zahodno Nemčijo in Avstrijo, katerima je mednarodno židovsko združenje poslalo ostre proteste ter opozorilo na mnoge blivše nacistične, ki so še vedno na visokih položajih v državni in gospodarski upravi.** Take očitke je v prvi vrsti na Adenauerjevo vlado naslovil tudi svetovni tisk, ki je imenoma navedel celo vrsto zahodnonemških ministrov ter visokih policijskih in sodnih funkcionarjev, katere dolžijo sodelovanja pri zasledovanju Židov in drugih antifašistov v nacistični dobi. Številni listi so v tej zvezi zahtevali, da

mora Adenauer najprej izvesti čistko v svoji neposredni okolici, kajti dokler na mero-dajnih mestih sedijo obremenjeni nacisti, tako dolgo tudi ni mogoče pričakovati, da bi oblasti dovolj odločno nastopile proti sedanjim izzivačem.

Še najbolj dosledni proti novi nacistični nevarnosti so v Zahodnem Berlinu, kjer so aretirane izzivače obsodili na stroge zaporne kazni, poleg tega pa so prepovedali tudi nekaj tako imenovanih „nacionalnih“ mladinskih organizacij, ki enako kot pri nas v Avstriji širijo med svojimi člani nacistično miselnost. Temu zgledu bi morala slediti tudi Avstrija, kajti prepoved nacističnih simbolov in nacističnih odlikovanj, kot jo predvidevata osnutka dveh novih zakonov, nikakor ne zadostuje, če se hkrati ne prepreči tudi širjenje in obujanje nacistične ter

velikonemške ideologije. Tukaj sklicevanje na širokogrudnost in demokracijo res ni na mestu, kot se je vsa zadnja leta kazalo pri hujskanju proti koroškim Slovencem in se zdaj kaže tudi pri protizidovskih izpadih. Kakor smo že ugotovili, gre pri obeh primerih za eno in isto miselnost, za katero pa v Avstriji ne sme biti prostora, če hoče ostati demokratična in neodvisna država.

Danes ne zadostuje, da oblasti z besedami obsodijo nacistično gonjo, potrebna so predvsem odločna dejanja, ki morajo nacistično nevarnost izriniti pri koreninah ter tako že v naprej onemogočiti vsako nadaljnje izzivanje. Zlasti pa tukaj ni na mestu zvrčanje krivde na druge, dokler so v državi sami dani pogoji, da nacistični plevel neovirano bohti naprej!

Slovenska gimnazija potrebuje lastne prostore

„Združenje staršev“ na Zvezni realni gimnaziji in gimnaziji za Slovence v Celovcu je, kakor smo poročali že v eni izmed zadnjih števil, na svojem občnem zboru decembra 1959 razpravljalo o perečih problemih slovenske srednje šole. Starši so s svojega zborovanja poslali kanclerju Raabu, vicekanclerju Pittermannu, prosvetnemu ministru Drimmlu, notranjemu ministru Kreiskemu in deželnemu glavarju Wedenigu posebno vlogo, v kateri so opozorili na razne težave, ki so se doslej pojavile na slovenski gimnaziji.

V vlogi staršev je zlasti poudarjeno dejstvo, da mora imeti slovenska gimnazija že tretje leto stalni popoldanski pouk, kar predstavlja tako za dijake kakor tudi za učitelje izredno obremenitev. Zato je na slovenski gimnaziji odvzeta tudi možnost pouka prostih predmetov, poleg tega pa dijaki slovenske gimnazije nimajo na razpolago telovadnico.

Na zgoraj navedene predstavnike države in dežele so starši zato naslovili prošnjo, da bi bil slovenski gimnazij vsaj od šolskega leta 1960/61 dalje omogočen dopoldanski pouk. V tej zvezi so opozorili na dolžnost Avstrije, ki jih je le-ta prevzela s podpisom državne pogodbe, ker pa se zavedajo, da novega poslopja ni mogoče zgraditi od danes na jutri, so kot začasno rešitev predlagali, da bi slovensko gimnazijo eventualno nastanili v poslopju novega semenišča v Celovcu.

Upamo, da bodo na merodajnih mestih upoštevali upravičene želje in zahteve staršev slovenskih dijakov, ki so hkrati želje in zahteve tudi vseh koroških Slovencev!

Vsem žrtvam nacističnega nasilja se mora škoda popraviti vsaj do 15. obletnice osvoboditve

V eni izmed zadnjih števil našega lista smo poročali o konferencah socialističnih in OVP-jevskih združenj žrtv fašizma, na katerih so postavili odločno zahtevo, da je treba škodo, ki so jo utrpeli žrtve nacističnega nasilja, v celoti popraviti vsaj do 15. obletnice osvoboditve leta 1960. Prejšnji mesec se je s tem problemom pečalo tudi vodstvo avstrijskega odporniškega gibanja in žrtv fašizma (KZ-Verband), ki se je prav tako izreklo za popolno odškodnino še tekom prvih mesecev tega leta. Poudarjeno je bilo, da za uresničitev te zahteve ni ovir,

Mnenje drugih:

K dejanjem!

„Zavedajte se, gospe in gospodje poslanci, da svet gleda na nas in da bo po naši politiki do slovenskih manjšin sodil o stopnji naše tolerantnosti.“

Te besede je izrekel v nedavni parlamentarni debati na Dunaju znani socialistični poslanec dr. Neugebauer, ki si je med koroškimi Slovenci ustvaril v zadnjih dveh letih ime vsaj poštenega, če že ne uspešnega in živahnega, če že ne prodornega tolmača in zagovornika skrbi, želja in zahtev slovenske manjšine na Koroškem. Dr. Neugebauer je bil tudi tisti, ki je 19. marca, na dan, ko je dunajski parlament sprejel naslovna in krivična manjšinska zakona o šolstvu in sodiščih, odkrito in kot edini povedal za govorniškim odrom, da je bila dosedanja dvojezična ureitev manjšinskega šolstva koristna in napredna rešitev ter da so samo nemške nacionalistične organizacije tiste, ki delajo na Koroškem nered, sejejo sovražstvo med pripadniki obeh narodov in v imenu velikonemških „idealov“ skušajo povsem likvidirati slovenski življenjski podobenstvo. Čeprav je 19. marca glasoval za krivična zakona in čeprav je pred kratkim ponovno izjavil, da teh zakonov ne gre spreminjati, temveč samo „odstranjevati njihove negativne posledice“, mu avstrijski državljani slovenske narodnosti njegove besede vendarle štejejo v dobro in so mu hvaležni: morda ne nazadnje tudi zaradi tega, ker je kot edini njegov član rešil čast najvišjega avstrijskega predstavništva pred očmi tistih, ki bodo nekoč pisali objektivno zgodovino avstrijske manjšinske politike v letu 1959.

Ob tej priložnosti se moramo kajpada spomniti tudi na druge pozitivne pojave v odnosih med državo in manjšino — predvsem po majskih parlamentarnih volitvah, ki so bile za koroške nacionaliste vse prej kot uspešne, in po zasedanju generalne skupščine OZN, ko se je avstrijska vlada pred širokim mednarodnim forumom zavzela za pravice nemške manjšine v Italiji. Izjava podkanclerja dr. Pittermanna, da ni mogoče zahtevati za južne Tirole nekaj, kar se v imenu takomimenovanih nacionalnih interesov koroškim Slovincem odreka; ponovno izraženo mnenje zunanega ministra dr. Kreiskega, da je treba enako principielno obravnavati obe manjšini, koroško in tirolsko; nedavni govor predsednika koroške organizacije Ljudske stranke dr. Schleinzgerja o pogledih njegove stranke na nacionalno vprašanje („za nacionalni šovinizem nimamo nobenega razumevanja, naj pride s katerekoli strani“); in končno sestanek zunanjega ministra Kreiskega, deželnega glavarja Wedeniga in njunih sodelavcev z dvema vodilnima predstavnikoma koroških Slovincov, ki ga je imel pred kratkim v Celovcu — vsem tem besedam in gestam smo pripravljeni verjeti, jih pozdravljamo in smo o njih prepričani, da ne izražajo samo taktiko na področju zunanje politične odnose, temveč ugodno spremembo v razumevanju notranje političnih procesov v državi sami.

Kajpak — in to smo že večkrat poudarili — pri besedah in gestah ne sme ostati. Status quo plus prijateljsko trepljanje po ramah slovenske manjšine na Koroškem ne zagotavlja obstoja, principielno priznavanje pravice do posebne zaštite ne rešuje problema. Principi so zapisani v določilih sedmega člena Državne pogodbe, so torej znani. Zato bi bile za avstrijsko vlado važnejše, če preide od principielnih izjav k dejanjem, ki bodo odraz teh principov.

Leto 1959 je prineslo koroškim Slovincem dva krivična manjšinska zakona, ki ustvarjajo pogoje za popolno likvidacijo slovenskega življenja onkraj Karavank. Upati je, da se bo v novem letu in v novem desetletju Avstrija izvlekla iz spon stare, za njo samo najbolj poniževalne raznarodovalne manjšinske politike.

„Zavedajte se, gospe in gospodje, da svet gleda na vas in da bo po vaši politiki do slovenskih manjšin sodil o stopnji vaše tolerantnosti.“ In ne samo o tem!

„Delo“, 5. 1. 1960, Ljubljana

ker je bilo tudi v finančnem odboru parlamenta ugotovljeno, da je treba zahtevam žrtv nacizma takoj ugoditi.

Na zasedanju KZ-Verbanda so sklenili resolucijo, v kateri pozdravljajo sklepe socialističnih in OVP-jevskih združenj, zlasti pa poudarjajo dejstvo, da se je za sklenitev tozadevnih zakonov izreklo tudi vodstvo SPO ter izražajo upanje, da se bo podobno izjavila tudi OVP. Zato ni več ovir za zadovoljivo rešitev tega vprašanja, zlasti še, ker so — kakor je potrdil tudi finančni minister — na razpolago potrebna denarna sredstva in je zdaj treba skleniti le še ustrezne zakonite podlage.

Koroški Slovenci se solidarno pridružujejo upravičenim zahtevam vseh avstrijskih žrtv nacističnega nasilja po dokončni popravili škode, ki so jo utrpeli vsled preganjanja. Vedno spet pa tudi poudarjamo, da spadajo v krog žrtv fašizma tudi naši izseljenci, s katerimi so pri odškodnini doslej ravnali kot z državljani druge vrste. Slej ko prej se naša zahteva glasi, da je treba vsaj ob 15. obletnici osvoboditve Avstrije prenehati s politiko diskriminacije, ker le

tako bo poprava škode žrtvam fašizma res pravična in dokončna. Zato se v polni meri pridružujemo zahtevi KZ-Verbanda: Za 15. obletnico osvoboditve — popravo škode vsem, ki so utrpeli škodo po fašizmu in nacizmu!

V drugem delu svojega zasedanja je KZ-Verband obravnaval pretečo neonacistično nevarnost ter zahteval poostrene ukrepe proti delovanju nacističnih organizacij, ki jih je treba prepovedati, njihove funkcije pa kaznovati zaradi nacistične dejavnosti. FPÖ je KZ-Verband obsodil kot protiaustrijsko in veleniško stranko, ki je povsem očitno prevzela zaščito neonacistov v Avstriji, zato se je proti njej treba boriti z vso odločnostjo. V borbi proti neonacističnim pojavom se morajo združiti vsi Avstrijci, zlasti pa vsi bivši pripadniki odporniškega gibanja in žrtve fašizma. Poleg tega je bila poudarjena tudi potreba po čim bolj obširni dokumentaciji avstrijskega odporniškega gibanja ter je bilo sklenjeno, da bodo 15. obletnico osvoboditve in hkrati osvoboditve številnih KZ-laborijev proslavljali letos posebno slovesno.

To in ono iz Jugoslavije

18.530.000 prebivalcev

Po oceni zveznega zavoda za statistiko je bilo v Jugoslaviji ob koncu leta 1959 18.530.000 prebivalcev, kar pomeni, da se je število prebivalstva tekom zadnjega leta povečalo za 232.000 oseb. Zavod ugotavlja, da je bilo prirodno gibanje prebivalstva leta 1959 v glavnem na ravni iz leta 1958. Število rojstev je na 1000 prebivalcev znašalo 23,5, število smrti na 1000 prebivalcev pa 9,7, prirojni prirastek torej 13,8 osebe na 1000 ljudi.

Letos 74.000 novih stanovanj

V letu 1960 bodo v Jugoslaviji zgradili 74.000 novih stanovanj, od teh 45.000 v mestih. To je za 5000 stanovanj več, kot so jih zgradili v letu 1959.

55.000 brigadirjev na avtocesti

Jugoslovanska mladina bo letos gradila 104 km avtomobilskih cest „Bratstvo in enotnost“, in sicer odseka od Malosišta do Vlačićinega hana v Srbiji in od Udova do grške meje. Predvidevajo, da bo na letošnji mladinski delovni akciji delalo okoli 55.000 mladincev in mladink iz vse države, stanovali pa bodo v 21 naseljih, od katerih jih bodo 15 zgradili v Srbiji, 6 pa v Makedoniji.

Železniški promet v letu 1960

Generalna direkcija jugoslovanskih železnic predvideva, da bodo železnice letos prepeljale okoli 10.000.000 potnikov in nad 5.000.000 ton blaga več kot lani. Da bodo to tudi zmogli, imajo v načrtu nabavo 1650 odprtih in 70 zaprtih tovornih vagonov, 250 potniških vagonov, 30 garnitur motornih vlakov, 300 hladilnih vagonov in 100 cisternskih vagonov.

Začeli so graditi Asuanski jez

ki bo trajen simbol zmage v borbi za neodvisnost

V navzočnosti številnih gostov, med katerimi sta bila tudi maroški kralj in sovjetski minister za električne centrale, je predsednik Združene arabske republike Naser zadnjo soboto položil temeljni kamen Asuanskega jez. Med svečanostjo, kateri je prisostvovalo okoli 2000 arabskih in tujih povablencev, so položili v poseben zabojček kovance iz svojih držav kot „simbol arabske solidarnosti in bratstva“ ter dodali še izvod korana in dokumente o jez. Z grbom ZAR.

Ob tej priložnosti je predsednik Naser poudaril, da bo Asuanski jez postal trajen simbol arabskega naroda in njegove volje, da nadaljuje svoje zmagovito poslanstvo. Asuanski jez — je dejal — je rezultat dolge in neizprosne borbe, ki jo je pogumno in odločno vodilo ljudstvo, ki je hotelo zmagati. Zato bo ta jez služil za zgled vsem narodom Afrike in Azije, ki hočejo graditi svojo neodvisnost in svojo blaginjo.

Asuanski jez bo po dograditvi ustvaril največje umetno jezero na svetu, dolgo 500 km in široko 18 km. Jez bo praktično za vedno uredil tok Nila in onemogočil poplave, do katerih je prišlo skoraj vsako leto. Hkrati bo ta velikanski objekt obvaroval 22 milijard kubičnih metrov vode, ki odteka sedaj neizkoriščena v Sredozemsko morje. V umetnem jezeru pa bo dovolj vode, da se bodo ubranili suše in zadostili vsem potrebam kmetijstva v egiptovski provinci ZAR. Zato računajo, da se bo narodni dohodek te pokrajine po dograditvi jez. povečal za 225 milijonov funtov oziroma za četrtino sedanjega dohodka.

Gradnjo Asuanskega jez. so razdelili v dve fazi, katerih prvo nameravajo dokončati do leta 1964, drugo pa do leta 1970. Glavni jez bo dolg 3,5 km, visok bo 111 metrov, njegova podlaga pa bo merila 1 km. Dela bodo skupno stala 367 milijonov funtov in je Sovjetska zveza odobrila za prvo fazo posojilo v višini 35 milijonov funtov. Pri izvajanju druge faze pa so ponudile sodelovanje tudi Avstrija, Italija, Japonska, Zahodna Nemčija in Velika Britanija.

Poseben pomen novega jez. pa bo tudi v tem, da bodo ob njem zgradili hidrocentralo, ki bo letno dajala 10 milijard kilovatnih ur električne energije. To bo ena izmed največjih elektrarn na svetu in bo dajala letno šestkrat več električne energije, kot znaša zdaj celotna potrošnja v Egiptu.

Na kraju, kjer bodo zgradili jez, je v soboto dinamična eksplozija naznanila začetek del na največjem gospodarskem objektu v zgodovini Egipta in hkrati na enem največjih na svetu.

PO ŠIRNEM SVETU

Pariz. — Proti nacističnim in protizidovskim napadom so v Parizu in drugih mestih Francije priredili bivši KZ-larji ter Židje protestne demonstracije, pri katerih so mnogi nosili nekdanje priporniške obleke ter židovske zvezde, kot so jih morali Židje nositi na svojih oblekah v nacistični dobi.

Rim. — Partizanska in antifašistična združenja so skupno z bivšimi političnimi deportiranci v nacističnih taboriščih organizirala protestno zborovanje proti nacističnemu delovanju v Italiji in drugod. Govorniki na tem zborovanju so poudarili, da so časi Hitlerja za vedno minili.

Beograd. — V Beogradu je bil podpisan sporazum o letalskem prometu med Jugoslavijo in Afganistanom. Sporazum omogoča jugoslovanskemu „Aero-transportu“ in afganistanskemu podjetju „Ariana“, da vzpostavi reden promet med obema državama.

Stockholm. — V južnih krajih Švedske se je v zadnjih letih znatno povečala radioaktivnost, ki jo po mnenju znanstvenikov povzročajo atomski poskusi nad Arktiko v letu 1958.

Moskva. — Predsednik prezidija vrhovnega sovjeta Sovjetske zveze Voršilov, podpredsednik Kozlov in poslanec vrhovnega sovjeta Furceva bodo v začetku februarja obiskali Nepal.

Washington. — Med amerškimi družbami za proizvodnjo jekla ter sindikatom jeklarskih delavcev je bil podpisan sporazum, ki predvideva zvišanje mezd za 40 centov na uro za obdobje 30 mesecev. S tem se je končala dolga mesece trajajoča jeklarska stavka v Ameriki.

Kairo. — Združena arabska republika in Kuba sta sklenili, da bodo avgusta sklicali v Havani gospodarsko konferenco azijskih, afriških in latinskoamerških dežel. Na njej bodo obravnavali gospodarska in trgovinska vprašanja ter probleme tržišča.

Moskva. — V Moskvi bodo letos priredili več razstav tujih držav. Največja med njimi bo britanska razstava, ki jo bodo odprli 19. maja. Maja in junija bo v Moskvi razstava Jugoslavije s prikazom razvoja jugoslovanske lahke industrije, jeseni pa bosta v Moskvi razstavljali Madžarska in Češkoslovaška.

Colombo. — 19. marca bodo na Ceylonu splošne parlamentarne volitve, kjer bodo izvolili 151 poslancev, nadaljnjih 6 poslancev pa bodo imenovali kot predstavnike „nezastopanih interesov“. Skupno bo pri volitvah nastopilo 23 ceylonskih strank, katerih programi se zelo razlikujejo ali si celo nasprotujejo, zato je pričakovati, da se bodo glasovi verjetno zelo cepili.

London. — V Veliki Britaniji so prišli trije sovjetski znanstveniki, da bi proučili britanske centrale na atomski pogon. Obiskali bodo najmodernejšo centralo te vrste, ki so jo zgradili na Skotskem.

Dunaj. — Avstrijska sindikalna zveza sporoča, da namerava ameriška komunalna banka dati na razpolago 80 milijonov šilingov, ki bi jih porabili za pospeševanje industrializacije v zaostalih predelih Avstrije, kjer je treba zagotoviti stalna delovna mesta.

Pariz. — Ta teden je v Parizu zasedal ministrski svet OEEC, poleg tega pa so bila pogajanja o zbližanju med EGS in EFTA. Avstrijo sta na pariških pogajanjih zastopala zunanji minister Kreisky in trgovinski minister Bock.

Berlin. — Z amerškim vojaškim letalom je prispel zahodnonemški kancler Adenauer na dvodnevni obisk v Zahodni Berlin, kjer je razgovarjal z županom Brandtom in drugimi predstavniki mesta. V Vzhodni Nemčiji so Adenauerjev obisk v Berlinu označili za izrazito izzivanje. Predsednik vzhodnonemške vlade Grotewohl pa je izjavil, da bo ta obisk poročal le še poslabšal.

Slovenski ples 23. januarja:

Prijetno srečanje, obilo zabave in razvedrila

Letošnji Slovenski ples — deveti po vrsti — nas bo prijetno presenetil tako s sporedom v uvodnem delu, kakor tudi s sestavo ansamblov, ki bosta pri njem sodelovala in igrala za ples. Na tem tradicionalnem veseljem srečanju znancev in prijateljev od Zile in iz Roža, iz Podjune, Gur in Celovca nas bosta v Veliki dvorani in stranskih dvorinah Delavske zbornice v Celovcu pozdravila Ljubljanski jazz-ansambel z moderno zabavno glasbo in Avsenikov kvintet s svojimi priljubljenimi gorenjskimi vižami. Kot pevke pa bodo nastopile Beti Jurkovič in Marjana Deržaj od radia Ljubljana ter Danica Filipič, ki bo skupno s Francetom Korenom pela k veselimi vižam Avsenikovega kvinteta. S tem sestavo godb in sodelujočih bo Slovenska prosvetna zveza kot prirediteljica ustregla tako moderne zabavne glasbe žejni mladini kakor tudi starejšim udeležencem plesa, ki so jim bolj po volji poskočne domače viže in pesmi.

Ko po našem običaju seznanjamo bralce in preko njih javnost z ansambli letošnjega Slovenskega plesa, vemo, da je za

Avsenikov kvintet

podrobnejši opis takorekoč nepotreben. Ansambel V. in S. Avsenika je znan po prejšnjih Slovenskih plesih. Poleg tega pa ansambel že od včeraj naprej gostuje na Koroškem in bo imel v prihodnjih osmih dneh koncerte po naših treh dolinah od Pliberke do Ziljske Bistrice. Kakor na teh koncertih bosta tudi na Slovenskem plesu olepšala viže kvinteta Danica Filipič in Francet Koren. To pot pa je ansambel v osebi Janeza Rohačka obogaten še s šegavim in posrečenim napovedovalcem, ki bo brez dvoma po svoje olepšal spored ansambla in povedal marsikatero „svojo“.

Nov po svojem sodelovanju na Slovenskem plesu pa je

Ljubljanski jazz-ansambel,

ki so ga leta 1955 ustanovili solisti plesnega orkestra radia Ljubljana (Bojan Adamič). Od takrat ansambel stalno nastopa v oddajah vseh jugoslovanskih radijskih in televizijskih postaj, pogosto pa igra tudi v inozemstvu. Z velikim uspehom je koncertiral v Avstriji (med drugim je igral tudi že za avstrijsko te-

Ljubljanski
jazz-ansambel

levizijo na Dunaju, v Italiji, Zapadni Nemčiji in Franciji. Ansambel tudi stalno snema za tovarno gramofonskih plošč „Jugoton“.

Sposobnosti Ljubljanskega jazz-ansambla bomo najlažje predočili, če povemo, da je preteklo jesen na tekmovanju najboljših zabavnih ansamblov Jugoslavije v Beogradu pred 6.000 poslušalci dosegel prvo mesto.

Z ansamblom nastopata pevki

Marjana Deržaj in Beti Jurkovič

ki spadata med najbolj priljubljene jugoslovanske interprete zabavne glasbe. Vsako le-

to sodelujeta na festivalih v Opatiji, nastopali pa sta tudi že v Avstriji, Zapadni Nemčiji, Belgiji, Italiji ter na Poljskem in v Rusiji. Spored Ljubljanskega jazz-ansambla bo napovedovala Helena Kordaš, prikupna napovedovalka televizije Ljubljana.

Uvodni spored letošnjega Slovenskega plesa bo s svojo zabavno in narodno glasbo brez dvoma brž ustvaril od vsakogar zaželeno prijetno domačnost, ki bo ob pestrih zvokih in veselih vižah za ples lahko vladala do nedelje ob 5. uri zjutraj, ko bo Slovenski ples zaključen.

Ustanovljene so bile „Kajuhove nagrade“

K že obstoječim književnim nagradam, ki jih vsako leto podeljujejo za najboljša slovenska književna dela — Prešernove, Levstikove in druge nagrade — se bodo zdaj pridružile še „Kajuhove nagrade“, katere je sklenil razpisati upravni odbor kulturno-prosvetnega in zgodovinskega instituta „Borec“ v Ljubljani. Kajuhove nagrade bodo podeljene za izvirna dela iz narodnoosvobodilnega boja slovenskega naroda, in sicer za romane, pripovedke, zbirke pesmi, spomine, dela dokumentarne vrednosti ter za opremo in ilustracije knjig. Poleg narodnoosvobodilnega boja pridejo v poštev še dela iz ilegalne aktivnosti, iz dogajanja v koncentracijskih taboriščih in zaporih ter znanstveno zgodovinska dela s tega področja.

Prvič bodo Kajuhove nagrade podelili 22. junija 1961, na dan oborožene vstaje slovenskega ljudstva. Prva nagrada bo znašala 300.000 din, druga 200.000 in tretja 100.000 din.

Založba „Borec“ je v letu 1959 začela izdajati knjige v rednih knjižnih zbirkah, ki so zelo priljubljene med čitatelji, zlasti pa med mladino, kateri služijo literarna dela iz osvobodilne borbe kot dragocena šola za življenje, hkrati pa tudi kot svetel zgled tovarištva, ljubezni do domovine in borbenosti. Sicer je po vojni izšlo že mnogo knjižnih del s to tematiko — skupno 217 knjig, brošur in brošuric, od katerih jih odpade na leposlovje 124 knjig, na dokumentarna dela 60 knjig in na spomine, dnevni-

ke ter ostale partizanske zapiske 33 knjig — vendar snov še daleč ni temeljito obdelana. Tej veliki nalogi se je posvetila založba „Borec“, ki ima namen izdajati res kvalitetna dela leposlovnega in dokumentarnega značaja.

Kakor že v letu 1959 bo založba tudi letos izdajala svoje knjige zlasti v dveh stalnih zbirkah, v zbirki „Borec“ in zbirki „Dokazi“. V prvi zbirki izide 2. del spominov na partizanska leta pod naslovom „Viharni časi“, izšel bo tudi 2. del spominov „Čudežna pomlad“. Posebno zanimiva bo knjiga „Preživela sem taborišče smrti“ izpod peresa Vebke Jožice-Hodnikove in bo preseljena oblozba nemške nacistične nečlovečnosti. Nadalje bo izšel 2. del „Dnevni-ka partizana“ ter prevod najboljšega italijanskega partizanskega romana, ki je prejel državno nagrado in je že preveden v 18 jezikov, z naslovom „Neža gre v smrt“. V zbirki „Dokazi“ pa bodo letos izšla naslednja dela: „Urh“, „Kočevski proces“, „Bolnica Franja“ in „Mladost za žico“, v kateri je govora o ponemčevanju slovenskih otrok, ki so jih v Nemčiji vzgajali v janičarje.

Izven rednih zbirk pa bodo letos izšle še naslednje knjige: „Srečanja v vojni“, „Nabrekli zvezde“ s tematiko makedonske vasi med osvobodilno borbo. Za 50-letnico 8. marca kot mednarodnega dneva žena bo izšla knjiga „Žena-heroj“. Izšel bo tudi drugi del dokumentarne knjige „Nürnberški proces“, za mladino pa „Jernejčkov od-

Ob desetletnici CMD:

„V nove zarje“

Cirilmetodijsko društvo katoliških duhovnikov Slovenije je ob svoji desetletnici izdalo poseben zbornik pod naslovom „V nove zarje“, v katerem je v spominskih člankih in dokumentarnem gradivu prikazana zgodovina društva ter vloga katoliških duhovnikov v zadnjih desetletjih. Že naslov zbornika prikazuje prehod iz stare v novo dobo, še bolj pa to poudarjajo uvodne besede, kjer je med drugim rečeno: „Naša proslava ni samo pozdrav preteklosti, ampak tudi sestanek z bodočnostjo. Je dokaz, da smo se že v preteklosti pripravljali na sestanek z bodočnostjo. V novo stvarnost nismo planili nepripravljeni.“

Dejansko je, kakor je razvidno iz zbornika, med dijaštvom že od leta 1919 dalje živela socialna usmerjenost in je vedno bolj raslo prepričanje, da je kapitalistični družbeni red krivičen. Na tej osnovi se je pozneje porodilo tudi društvo CMD. Posebno obširno je v zborniku zajeto obdobje zadnje vojne, o katerem je rečeno, da je posebno žalostno, „da je bilo toliko slovenskih duhovnikov in redovnikov, ki so sodelovali z okupatorjem, ga podpirali, nekateri so bili njegovi obveščevalci, izdajali so svoje sobrate in borce ter vse sovražnike okupatorja, po zmagi nad njim pa so sramotno zbežali“. V tej zvezi se v zborniku postavlja vprašanje: „Zakaj ne bi podprli uporniškega nacionalnega gibanja proti okupatorju, ko je šlo za biti in ne biti lastnega naroda in nešteti drugih narodov sveta?“ In odgovor se glasi: „K sreči smo imeli tudi duhovnike, bilo jih je dokaj lepo število, ki so ostali zvesti svojemu narodu in šli v partizane ali jim vsaj na svoj način pomagali in med njimi opravljali duhovniški poklic.“ Le-ti so spoznali, da je bila obramba domovine v tistih časih „prva in najodličnejša krščanska lastnost. Kdor ljubi svojo domovino, jo mora tudi braniti. Kdor je ne ljubi, ni vreden, da v njej živi...“

Poleg lepega števila raznih spominov, dogodkov in doživetij, raznih črtic ter pripovedovanj iz časa narodnoosvobodilne borbe pa je v zborniku prikazan tudi razvoj po osvoboditvi, ko „je dolžnost nas vseh, da podpiramo ljudsko oblast. Izravnati moramo vsa nesoglasja med nami in ljudsko oblastjo, ne da bi pri tem izdali svoja svetovnonazorska načela“. Zato so zapisane tudi programatične besede: „Ostanimo zvesti Bogu in Katoliški cerkvi, ostanimo pa zvesti tudi našemu ljudstvu in naši domovini. Iz ljudstva smo prišli, z ljudstvom hočemo živeti in delati. Iskreno želimo, da zavlada med Cerkvijo in državo mirno sožitje.“

Zbornik „V nove zarje“ obsega 269 strani teksta in 63 strani fotografij.

red“ (Tone Seliškar), „Gregorja Petelinčka ognjeni krst“ (France Bevk) in „Razbita hajka“ (Josip Ribičič). Poleg tega pa bo založba pod naslovom „Slovenija 1941 do 1945“ izdala turistični partizanski vodič, ki bo bogato opremljen z zemljevidi ter bo vseboval zgoščeno vsebino osvobodilne vojne v štirih jezikih.

Retoromanska manjšina v Švici

Nemštvo torej očitno spodrija staro prebivalstvo.

Značilno je, da voditelji švicarskih Retoromanov ne obtožujejo Nemcev kakršnega koli pritiska. Pravijo celo, da večina nemškega prebivalstva podpira zahteve po državnih in kantonalnih finančnih podpori, ki jih postavlja Ligia Romontscha, da bi zajamčili nacionalni obstoj. Švici so povsem tuje vsakršne šovinistične ali velikonemške organizacije, kakršne n. pr. srečujemo v polnem zagonu na Koroškem. Ustava ter ljudski plebiscit nudita dovolj pravnega jamstva, zvezna in kantonalna vlada pa si prizadevata, da bi ustregli prošnjam manjšine.

Pred kratkim je Ligia Romontscha predložila zvezni vladi obširno dokumentacijo svojih potreb za prihodnja leta. Letno naj bi prejela zase in svoje pridružene organizacije (Società Retoromantscha, Romania, Union dlas Grischs, Renan'a, Union Rumantscha da Surmeir, Union de Scriptuorsvil in ga v tem pogledu približal ostali Švici.

Rumantsch in Cumünanza Radio Rumantsch) 100 tisoč frankov, za izredne potrebe v prihodnjih letih pa še 375.000. Za odobritev večje vsote iz državne blagajne je po starem švicarskem običaju potrebna privolitev vseh volivcev. Ligia se je z vlogo za 100.000 frankov obrnila pred isti organ že poprej, toda volivci so predlog s posebnim plebiscitom 1. marca lani zavrnili. Navzlic temu so retoromanski voditelji prepričani, da bo ponovni plebiscit uspel.

Kakor kažejo podatki, nevarnost za romanski življenj ne grozi od organizirane retoromanske gonje ali kakršnega koli neposrednega, protizakonitega pritiska. Nikakor ne! Tiči v klasičnem pravilu kapitalističnega sveta, ki velja še toliko bolj za današnjo Švico; v svobodni iniciativi zasebnega kapitala. Dogajalo se je in se vse bolj dogaja, da prihaja na ozemlje Grischuna nemški kapital, da bi ta razmeroma slabo industrializirani del Švice gospodarsko poži-

Tujski promet, posebno hotelirstvo in športno-turistične zimske objekte, finanšira nemški podjetnik. Zanimivo je, da prihaja denar tudi iz Zahodne Nemčije, ker švicarski zakoni to dopuščajo.

Vse ostalo je zelo preprosto. Lastnik tovarne ali kakršnega koli drugega objekta pripelje s seboj nemško vodstvo in višje ter srednje tehnično osebje. Domače prebivalstvo sicer dobi zaslužek in delo, vendar se z gospodarjem mora meniti nemški, ker je to pač nepisana pravica. S tem seveda nihče ne trdi, da se včasih ne zgodi tudi obratno, toda redke izjeme ne morejo ovreči pravila.

To je tiha, četudi neprisiljena germanizacija, proti kateri spričo načela o svobodnem trgovanju ni pomoči. Domačini pa se v glavnem ukvarjajo z rejo živine in kmetijstvom in po naravi ne kažejo posebne pobude za modernejšo gospodarsko operacijo. Celo obrtništvo so marsikje prevzeli nemški doseljenci. Civilizacija prinaša Retoromanom kruh, obenem pa potiska kmetovalce vse bolj od gospodarskih središč.

Ligia se zaveda nevarnosti, ki preli ro-

manskemu narodu. Retoromanska renesansa, kot imenujejo svoje gibanje, si prizadeva najti najprimernejšo pot, da bi ohranila retoromanski jezik, kulturo in človeka. Domačini-jezikoslovci skušajo zbrati vse, kar so doslej ohranili trdoživo kmečki rodovi po alpskih dolinah in alpskih obronkih. Sestavljajo slovarje vseh štirih glavnih književnih jezikov in jih dopolnjujejo z modernimi termini. Leta 1945 je izšel nemško-ladinski slovar, sedaj pa pripravljajo ladinsko-nemški. Leta 1938 so izdali skrajšani predhodnik surselviško-nemškega besednjaka, sam besednjak pa sedaj dokončujejo. Toda največje delo je šele v teku in ga nameravajo dokončati šele okrog leta 2000. Gre za sestavo vseromanskega slovarja, za „Dizionario Romantsch Grischun“. Zamisel so pričeli uresničevati že leta 1904, ko je kanton odobril prvo večjo podporo, prvi snopič je izšel leta 1939.

Zaradi tolikšne jezikovne razdrobljenosti Retoromani nimajo niti enega dnevnika, temveč le več tednikov, od katerih izidejo nekateri tudi dvakrat na teden.

(Nadaljevanje sledi)

Janez Aichholzer 50-letnik

LOGA VAS. — Na idiličnem hribočku nad logovaško cerkvijo stoji Kušternikova domačija. V tej hiši je tekla zibelka mlademu Hanzeju Aichholzerju. Že kot otrok je prislubnil, ko je slisal mnogo petja, saj sta bila njegov oče, stari Kušternik in sosed Makej Krajncič najboljša pevca v okolici. Pesem, boljše povedano, veselje do petja je bilo malemu Hanzeju položeno tako rekoč že v zibelko.

Hanzej je obiskoval ljudsko šolo v Vrbi ter je bil eden izmed najboljših učencev in vseskozi odličnjak. Še dolga leta so se ga spominjali učitelji in hvalili, da je bil poseben dober v nemščini, jeziku, ki se ga je učil v šoli. V šolo je vstopil le z znanjem domače govorice, toda brijten kakor je bil, je tudi v pouku nemščine prekosil svoje součence. Poleg tega je bil njegov poseben dar, da je imel odlični posluš, kar je neizogibno potrebno za dobrega pevca. Hude so bile žrtve in težave, da mu je bilo v tistem gospodarsko težkem času omogočeno absolvirati konservatorij, ki ga je končal z izvrstnim uspehom. Hoteli so, da bi se glasbeno šolal dalje, toda ni bilo potrebnih sredstev. Da, če bi se prodal, kakor njegov rojak Tomaž Košat, bi bila pot k nadaljnji glasbeni izobrazbi izravnana. Tega Hanzej ni storil in prav je tako, ker do bri duši bi se preveč tožilo po nenadomestljivih dobrinah domačega slovenskega pevskega kulturnega zaklada.

Leta 1931 je začel zbirati okrog sebe svoje prijatelje pevce ter vodil pevski zbor. Z zborom je pričel nastopati pred javnostjo na odrih leta 1932. Ne bi mogli prešteti ur, ki jih je žrtvoval za pisanje not. Nikjer tudi niso zapisane neštete vaje, na katerih se je prizadeval s svojimi pevci. V nobeni kroniki, na žalost, tudi ni zapisano, kolikokrat je nastopil s svojim zborom na domačem odru in v drugih krajih naše Koroške ter tudi preko njenih meja v Sloveniji. Nešteto krat, kar ne smemo pozabiti, je spremljal domačine, znanke in prijatelje k zadnjemu počitku ter jim s svojim zborom zapel ganljive žalostinke v slovo. Mehka prirodna melanholija, dobro in veselo srce mu je narekovalo, da je postal priznan in dober pevovodja.

Ko so temni oblaki nacističnega nasilja legli na našo domovino, je moral tudi Hanzej z družino prestopiti brado bol nasilnega pregnanstva. Po vrnitvi pa je spet nemudoma obnovil pevski zbor in njegova zasluga je, da tudi danes lepo procvita.

Pol stoletja njegovega življenja je minilo, Hanzej pa se lahko ozre nazaj na uspehov polno delo in življenje. Koliko je doprinesel žrtvi in dela, ve le on sam. Najlepše ure pa je po njegovih lastnih izjavah preživel z večno lepo slovensko pesmijo v krogu svojih tovarišev pevcev.

Ni čudo in lepo je, da so dragemu petdesetletniku pevci napravili na predvečer rojstnega dne podoknico. Med temi so mu kot trije kralji kostumirani prijatelji čestitali. Njegov mladostni prijatelj Ivo Šlajher mu je v lepih verzih orisal njegovo doseganje življenjske poti in želel vse najboljše za bodočnost. Njegova zvesta družica, žena Trezej, pa je goste bogato pogostila pod gostoljubno streho Kušternikove domačije.

Vsem iskrenim čestitkam se pridružujemo tudi mi ter se zahvaljujemo za ves Hanzejev nesebični trud z željo, da bi prav pod njegovim vodstvom nad Logo vasjo donela še veliko let naša pesem, ki je hkrati njegova pesem. Hanzej — še mnogo mnogo srečnih in zadovoljnih let!

Silvestrovanje v Lobniku

Kakor pomlajen in prerojen ter dobro razpoložen sem se na Novo leto rano zjutraj vrnil domov. Bil sem v Lobniku pri Brunerju na silvestrovanju, ki ga je priredila kapelška mladina v okviru Slovenskega prosvetnega društva „Zarja“. Lepega srečanja ne bom kmalu pozabil, saj sem se ob tej priložnosti tudi prepričal, da ne drži mnenje nekaterih ljudi, češ da se današnja mladina ne zna sproščeno zabavati in poveseliti. Razpoloženje med vsemi je bilo pristransko, nepriljubeno in prijetno. Pa so tudi prišli iz vseh strani: veseli Obirčani, Lepenci, Remšenikarji, Belani, Kapelčani ter celo iz Št. Vida v Podjuni so prispeli, da se med svojimi društvenimi tovariši in pevskimi prijatelji skupno poslovijo od starega leta. Hkrati pa je dalo srečanje upanje, da bo mladina tudi v tekočem letu skupno sodelovala na področju slovenske ljudske proslave.

Sporod je bil deljen v kulturni in zabavni del. V začetku so lepo zapeli nekaj narodnih in umetnih pesmi. Nato je kmet Toni Knez z lepim in močnim baritonom odpel „Župana“, Malijeva brat in sestra pa sta izredno posrečeno zapela Prešernovo „Zelezno cesto“. Te točke so dale silvestrovanju

Iz dejavnosti v libuški občini

V občini Libuče lahko ugotovljamo uspehe lepe smotne dejavnosti v preteklem letu, katere sad bo brez dvoma blaginja občanov, zboljšanje življenja na vasi ter po posameznih kmečkih in delavskih domovih. Občinski odbor s socialistično večino ter županom Kristanom na čelu se resno prizadeva za napredek v občini. S sodelovanjem vsega prebivalstva in v dobrem medsebojnem razumevanju v občinskem zastopstvu so uspehi tudi vidni. Dejstvo dokazuje tudi, da župan prav dobro razume potrebe svojih občanov brez razlike, če so kmetje, delavci in nameščenci ali pa obrtniki. S tem so tudi razpršeni pomisleki ob volitvah o zaskrbljenosti ali pa iz agitacijskih namenov nekaterih redkih, da novi župan kot železniški uradnik in socialist ne bo imel smisla za potrebe in skrbi kmetijstva. Dejanja govore prav nasprotno in prebivalstvo čedalje bolj spoznava, da so mu kmetje bodisi na ravnini ali v gorskih krajih prav tako pri srcu, kakor ostali občani.

V hriboviti kraj na Šmarjeto so iz šmarješke dolinice dogradili 2 km dolgo občinsko pot, pri kateri gradnja prizadete prebivalstva ni obremenjevala. Znatno vsoto k

nuaria, so se prebivalci iz vasi Senčni kraj, Grablje in Borovje zbrali na Knaži, kjer so slovesno izročili svojemu namenu nov transformator in električne vode trinajstim hišam v teh krajih. Vod visoke napetosti je dolg 2,5, nizke pa 8,2 kilometra. Stroški elektrifikacije dosegajo okoli 478.000 šilingov.

Predsednik svetlobne skupnosti Janez Apovnik, p. d. Zdovc, je pozdravil navzoče domačine in delavce ter častne goste, med temi deželna poslanca Wita in dr. Mayerhoferja, župana Kristana, zastopnika KELAGa ing. Füdlerja in ing. Hattenbergerja, g. župnika Kulmeža in druge. Hkrati je na kratko očrtal vse napore, ki so bili potrebni, da so mogli v tem kraju končati pomembno delo. Ni pa povedal, koliko poti, razgovorov, sestankov z interesi ter tudi težkoč je imel sam, da je končno posvetila električna luč in je električna energija prinesla sodobni napredek tudi v ta doslej gospodarsko zaostali obmejni kraj. Zahvalil se je vsem, ki so posredovali tudi za denarno podporo v gradbene namene. Nagovor je na kratko ponovil tudi v slovenskem jeziku.

Poslanec Wit je predvsem naglasil zasluge deželnega glavarja Wedeniga, ki je v

AVSENIKOV KVINTET

gostuje na Koroškem do 23. januarja 1960

Koncerti bodo v naslednjih krajih:

v petek, 15. januarja, ob 20.00 uri v **Borovljah** v kinodvorani, (Vstopnice v predprodaji v trafiki Outschar in pisarni Drava)
v soboto, 16. januarja, ob 20.00 uri v **Kotmarl vasi** v gostilni Plajer,
v nedeljo, 17. januarja, ob 11.30 uri v **Železni Kapli** v kinodvorani ob 15.00 uri v **Pliberku** v telovadnici glavne šole,
ob 19.30 uri v **Št. Primožu** v Podjuni v gostilni pri Voglu,
v ponedeljek, 18. januarja, ob 20.00 uri na **Radlšah** v gostilni pri Potoku v Dvorcu,
v torek, 19. januarja, ob 20.00 uri na **Bistrici na Zilji** v gostilni pri Nečmanu (Janach),
v sredo, 20. januarja, ob 20.00 uri v **Maloščah** v gostilni Galob,
v četrtek, 21. januarja, ob 20.00 uri na **Reki pri Št. Jakobu** v gostilni Primik,
v petek, 22. januarja, ob 20.00 uri v **Logi vasi** v gostilni Marica,
23. januarja pa sodeluje Avsenikov kvintet na Slovenskem plesu v Celovcu.

Koncertne prireditve v domovini in inozemstvu znanega in priznanega Avsenikovega kvinteta bodo poseben dogodek tudi za naše kraje in ljudi. Zato nihče ne bo zamudil redke priložnosti ter si bo privoščil izredni glasbeni užitek v neposrednem sliku s prvovrstnim ansamblom.

uresničenju tega načrta je prispevala občina, večji del pa dežela. Nova pot bo tudi ta gorska naselja bolje odprla svetu z odvoznimi ter dovoznimi možnostmi, hkrati pa je tudi majhen prispevek k povečanju tujkega prometa v tiho sožitje gorskega kraja. Ob tej priložnosti omenimo, da tudi mladi Gufonik zida hišo, v kateri bodo prostori za turiste. Razen izgradnje te nove poti je občina skrbela tudi za popravila in zboljšanje drugih poti v njenem območju.

Pomembna je tudi vodovodna napeljava za dobro pitno vodo po vaseh, h kateri je tudi občina prispevala pomemben delež.

Pred nedavnim, bilo je v soboto, 2. ja-

prizadevanju, da bi elektrifikacija zajela tudi zadnje naselje na Koroškem, podprl elektrifikacijo v tem kraju s tem, da je svetlobna skupnost dosegla subvencije. Spregovoril je tudi deželni poslanec dr. Mayerhofer. Župan Kristan je predvsem izrazil svoje veselje, da so delo končali z zglednim skupnim prizadevanjem vseh interesentov in pristojnih ustanov, ker le tako je bilo mogoče premagati začetne težkoče in ob novem letu izročiti električno napravo v uporabo v teh vaseh. Dipl. ing. Füdler je izčrpno poročal o tehnični plati gradnje, g. župnik Kulmež pa je po lepem nagovoru v nemškem in slovenskem jeziku izvedel cerkvene blagoslovitvene obrede. Pri slovesnosti je sodelovala tudi libuška godba.

Po slavnosti so se interesi, delavci in inženirji ter slavnostni gostje zbrali v prenovljenih prostorih Hrustove gostilne k prijetnemu družabnemu srečanju. Niso še premotene vse težkoče, še bo treba denarja za katerega je hudo, vendar so razigrani gostje ta večer v pozne nočne in jutranje ure pozabili na vsakdanje skrbi ter ga preživeli v dobri volji in veselem razpoloženju.

Nadaljnji načrt je vključiti tudi gorski vasi Šmarjeto in Belšak v električno omrežje, vasi, ki doslej še nista deležni električne luči in energije. V ta namen so sklicali minulo soboto pri Gufoniku šestanek interesentov, katerega se je od 32 povabljenih udeležilo 26. Tudi na tem sestanku sta bila navzoča župan Kristan in deželni poslanec Wit. Vseh šestindvajset interesentov se je izjavilo za izvedbo elektrifikacijskega načrta.

Počastitev rentnikov v visoki starosti

Pokojninski zavarovalni zavod za delavce, deželni urad Graz, je ob priložnosti devetdesetletnice oziroma stoletnice rojstva počastil s pismenimi voščili in poklonitvijo častnih daril naslednje rentnike: Štefana Čušana v Velikovcu (90 let), Marijo Miespichler v Beljaku (90 let) in Matijo Wassermannna v Kleblachu (100 let).

ŠT. JAKOB V ROŽU

Sreje. — Vseposod po naši zemlji legajo v grobove k trajnemu počitku trdne naše korenine. V Srejah smo se pred nedavnim poslovlili od dveh spoštovanih mož, ki sta bila tesno povezana z narodno-prosvetnim dogajanjem v naši občini. Pravzaprav so pred nekaj meseci živeli v našem kraju še trije taki stebri, ki smo jih na primer lahko našli med ustanovnimi člani slovenskega moškega pevskega zbora „Rožica“ v Št. Jakobu, ki je bil, če se ne motim, prvi take vrste na vsem Koroškem, kjer živi slovensko prebivalstvo.

Eden izmed ustanovnih članov tega zbora, Gregor Serajnik, p. d. Amruš, je umrl že v jeseni lani. Pred kratkim pa mu je sledil Franc Katnik, p. d. Matičič, doma iz iste vasi. Oba sta dosegla častljivo starost 84 let.

Od treh dolgoletnih in zaslužnih gojiteljev slovenskega petja in prvih sodelavcev zbora „Rožica“ živi čil in zdrav le še eden, namreč Korparjev Tonej, p. d. Travnikar na Tešnji. Prav rad še danes pomaga pri petju, posebno še, če moramo izpolniti žalostno dolžnost, da zapojemo dobremu prijatelju in znancu v slovo in spomin. Želel sem, da bi ti trije zapeli v radiu in nam posredovali stare pesmi, ki so jih pomenili in jih danes poznajo le nekateri. Škoda je, da do tega ni prišlo.

V Srejah je bil namreč rojen tudi kmečki in ljudski pesnik Afenik. Od tega samorastnika se je ohranilo le nekaj zapisanih pesmi, med temi Vse te ušne liete moje, Jes s'm an burn pavr in nekatere druge. Tisti pa, ki so jih poznali in znali še več, izumirajo in z njimi tudi stare ljudske umetnine.

Pokojnima, Amrušu in Matičiču, naj bo lahka domača zemlja, njuno delovanje in prizadevanje pa naj bo lep zgled tudi današnji odrasli in doraščajoči mladini!

Velika vas. — Na Štefanovo smo spremili k zadnjemu počitku Jakopičevega očeta, ki je umrl v 70. letu starosti. Bil je vse življenje zaveden član naše narodne družine in je v tem duhu vzgajal tudi svoje otroke. Poleg izredno velikega števila žalnih gostov se je pogreba udeležilo pod vodstvom kanonika Zechnerja tudi 17 duhovnikov, med njimi dva sinova pokojnika.

Področica. — V visoki starosti 85 let je umrl Anton Mandelc, doma iz neposredne sosesčine Bleda, ki pa je že dolga desetletja pri nas v Področici. Kljub temu so ga močne vezi še vedno vezale na rodni kraj, kjer je vsako leto obiskoval svojega brata. Vsem pokojnim želimo miren počitek, svojcem pa velja naše sožalje!

SELE — KOT

Takoj v začetku novega leta je smrt obiskala naš kraj. Pobrala je najprej najstarejšo osebo iz Kota Nežo Dovjak, doma na Ječah. Dopolnila je 84 let ter smo blago pokojnico pokopali v četrtek, dne 7. januarja na selskem pokopališču. Neži je tekla zibelka v znani Žborčevi hiši. Leta 1950 ji je umrl skrben mož. Pridna žena se je prebijala skozi življenje z marljivim delom ter ji življenjska pot ni bila lahka. V domači zemlji je našla trajen počitek.

Dan po tem, bilo je v petek, 8. januarja pa se je sprevod žalnih gostov pomikal od hiše žalosti pri p. d. Močniku, od koder smo spremili ljubljeno mamo na bajtiško pokopališče. Po daljšem bolehanju ji je smrt v 78. letu starosti pretrgala nit življenja. Pogrebni svčanostim je poleg sorodnikov prisostvovala velika množica ter na ta način izkazala pokojni materi zadnjo čast in spoštovanje.

Obe pokojnici naj počivata v miru, žalujočim svojcem pa izrekamo naše iskreno sožalje.

LOGA VAS

Pevski zbor Slovenskega prosvetnega društva „Svoboda“ odpotuje jutri na turnejo v Slovenijo. Zbor bo vodil naš sposoben in priljubljeni pevovodja Hanzej Aichholzer, koncertiral pa bo v Kranju in Podbrezju. Radio Ljubljana pa bo posnel njegove koroške narodne pesmi.

KOLEDAR

Petek, 15. januar: Pavel
Sobota, 16. januar: Marcel
Nedelja, 17. januar: Anton
Ponedeljek, 18. januar: Priska
Torek, 19. januar: Marij
Sreda, 20. januar: Feb. i. Seb.
Četrtek, 21. januar: Neža

Sneženi mož krmil ptice

Ponoči je zapadlo mnogo snega. Ko so hoteli otroci zjutraj v vrtec, sploh niso spoznali svoje ulice: vsa je bila bela — cestišče, pločnik in strehe.

Po zajtrku so odšli z vzgojiteljico Marijo na dvorišče. In že so se lotili dela: z lopatkami so nakladali na sanke sneg, ga odvažali na sredo dvorišča in ga metali na kup. Naložili so na sanke mnogo snega, potem se je eden izmed otrok vpregel in vlekel za vrv, drugi pa je poliskal zadaj.

Otroci so pridno delali in tako je kmalu zrasel sredi dvorišča velik kup snega.

Potem so napravili sneženega moža. Za oči so mu vtisnili dva koščka oglja, za nos pa so mu vtaknili v glavo veliko, debelo mrkev. Vzgojiteljica je naredila iz snega roke in v eno vtaknila metlo, drugo pa si je upiral sneženi mož v bok. In tak, uprt v bok in z metlo v roki, je stal sredi dvorišča. Na glavo so mu poveznili še star slamnik.

„Tako, pa ima vsel!“

Otroci so stopili malo stran, da bi občudovali svoj izdelek.

In vsi hkrati so opazili siničko, kako je prhnila s sosednjega drevesa sneženemu možu naravnost na glavo. Otroci so jo že dobro poznali. Zmeraj je letala skupaj z vrabci po dvorišču in zobala krušne drobtinice. Z njimi so krmili otroci ptice. Ta sinička je bila zelo pogumna. Celo na okensko polico je rada sedala. Zdaj je skočila na slamnik sneženemu možu in nekajkrat kljunila vanj. Potem je preletela na dolgi nos iz mrkve in začela kljuvati tudi vanj.

„Ves nos mu bo odključeval!“ so zagnali otroci vrišč.

„Ne, otroci, ne bojte se!“ se je nasmehnila vzgojiteljica Marija. „Ampak veste, kaj sem si izmislila? Uredimo tako, da bo naš dedek-snežek krmil ptice.“

„Dajmo, dajmo!“ so zakričali otroci drug čez drugega.

Za bistre glave

VPRAŠANJA

1. Kdaj se je pričela II. svetovna vojna in koliko dni je trajala?
2. Kje žive pavijani?
3. Kako se giblje zemlja?

ODGOVORI

1. Druga svetovna vojna se je pričela 1. septembra 1939. leta in je trajala 2194 dni.
2. Te repaste opice žive v Etiopiji in Eritreji.
3. Zemlja se vrti okoli svoje osi in to v 24 urah in okoli sonca se zavrti v 365 dneh, 5 urah in 48 minutah.

Kje ste, Lamuťovi?

Anton Ingolič

Še meni se je zdelo, da pripovedujem pravljico, pravljico o dobrih ljudeh za dobre ljudi.

„Za otroke bo zdravo na štrmcu, bolj kot spodaj v Podlogu. Le v šolo bodo imeli nekaj ko daleč.“

„Tri četrť navzdol, uro navzgor! Kaj je to za mlade noge? Trikrat na dan bi bil preletel tisto pot.“

„Posebno tedaj, ko so zorele češnje!“

„Da, posebno tedaj!“

Ko sem jo poljubil za lahko noč in se obrnil na drugo stran, nisem mogel zaspati. Rad bi jo objel, stisnil k sebi in ljubil.

Martina topla roka je segla na mojo stran.

„Ti je hudo, Marko?“

„Spiva, Marta, spiva!“

Okno je bilo odprto, skozenj je pihljal pomladanski veter.

„Marko...“

„Marta?“

„Pridi...“

Sinička se je zbala, zletela na drevo in sedla na vejico.

„Poslušajte,“ je rekla vzgojiteljica. „Namesto metle bomo dali sneženemu možu v roke desko, da jo bo držal pred seboj kot pladenj. Vsako jutro bomo natresli na desko drobtinice in zrn. Tako bo naš sneženi mož krmil ptice.“

Otroci so zavriskali od veselja.

Brž so poiskali deščico in jo prinesli vzgojiteljici.

Medtem je vzgojiteljica preložila sneženemu možu roke. Nanje je položila desko. Otroci so jo posuli z drobtinicami in zrnji. Tanja je položila nanjo celo košček sladkorja, ki ga je prihranila pri zajtrku za svojo punčko.

FRANCE BEVK:

Oče in sin

Poznal sem oba, očeta in sina, zakaj neredko sta prihajala tudi v vas, kjer sem bil za učitelja. Sinček, ki mu je bilo ime Jernejč, je bil šestleten deček rjavih las in oči, ki je nosil brazgotino nad levim očesom. Neki paglavci ga je bil zaznamoval s kamnom. Majhen kot klobčič se je trkljal za očetom, ki je hodil za delom od hiše do hiše, od vasi do vasi. Oče je bil sedlar in so ga tudi klicali za Sedlarja. Bil je majhne postave, nekoliko švedrast in poraslih lic: hodil je malce upognjeno, kot da vleče voz.

Težko bi bilo reči, kdo je bil bolj navezan drug na drugega, oče na sina ali sin na očeta. Odkar je bila Sedlarju umrla žena, ga je Jernejč spremljal kot koš, v katerem je nosil sedlarsko orodje. Mož je kmetom popravljali stare volovske in konjske postave in šival vprežno jermenje. Kadar mu je zmanjkalo drugega dela, je zakrpal tudi kak star čevlji.

Tisto življenje je dečka tovariško povežalo z očetom. Jedla sta iz iste skleda, spala v istem senu ali slami, zdaj v tej, zdaj v drugi hiši. Jernejč se ni rad družil s tujimi otroki, nagajivci, ki so ga obmetavali s kamenjem. Posedal je pri očetu in mu gledal v roke. Pri tem sta se resnobno pogovarjala kot dva moža, zakaj oče ni poznal otroške govornice. Zavaljo je bil deček v besedah prezrel za svoja leta.

Oče je vsako nedeljo zjutraj postrgal ves tedenski zaslužek in odšel v prvo krčmo. Jernejč je bosopetil za njim. Sedlar je pil in se nagosto razbesedil kot vselej, kadar je pogledal v kozarec. Deček je tiho sedel med možmi in vlekel na ušesa.

Oče mu je ponudil vina.

„Pijte“ mu je rekel. „Zakaj ne pijete?“

Jernejč je srknil kislasto vino, ki ga je stresnilo. Kozarec je porinil od sebe.

Ko so tako vse pripravili, so stekli v hišo, da bi skozi okno opazovali ptice, ki bodo priletele k sneženemu možu.

Ampak tistega dne ni prišlo nobenemu krilatemu gostu na misel, da bi pokusil, kaj so mu pripravili otroci. Naslednjega dne pa so ptice le premagale strah. Prva je priletela na desko živahna sinička in takoj za njo je pritisnil cel zbor vrabcev.

Dedek-snežek je gostil ptice. Na iztegnjenih rokah je držal pred seboj desko kakor posodo in s črnimi ogelnatimi očmi zrl na vrabce in siničko, kakor da bi jim hotel prigovarjati:

„Kar jejte, jejte, podprite se!“

In ptice so veselo kljuvale po drobtinica in zrnju.

G. SKREBICKI

Dve snežinki

Dve snežinki
dve belinki
sta se v soncu
raztopili

Dve snežinki
dve belinki
sta na vejo
se ujeli;

v dvoje kapljic
spremenili;

ko je vstalo
svetlo sonce
sta si kodrčke
razpleli.

njuni kodri
zlati, zali,
so se v kapljah
zableščali.

„Župnik že ne.“

„Zakaj ne? Pa učitelj?“

„Učitelj tudi ne.“

Jernejč ni vedel, zakaj bi ne hotel biti niti župnik niti učitelj. Morda zato, ker bi bil rad sedlar, a očetu ni maral razdirati sanj.

„Prav imaš,“ je rekel oče. „To mi je všeč. Zdravnik postani. Ali pa inženir. Inženir, to je nekaj! Zidal boš velike hiše in gradil mostove... Vsi se ti bodo odkrivali, imel boš denarja na kupe... Ko boš bogat, ali mi boš vrgel kak tolar?“

Jernejč je molčal. Morda je prikimal, a oče tega ni mogel opaziti v temi.

„Ali mi boš dal kak tolar?“ je ponovil vprašanje.

„Dal.“

„Saj sem vedel, da mi boš dal. Ti si dober otrok... Saj ne pričakujem mnogo... za kak kozarec vina... Ker bom moral vsa ta leta tiskati, da boš študiral... Na stara leta me boš moral podpreti...“

Oče je umolknil. V duhu sem ga videl, kako se pijano smehlja predse in uživa v svojih sanjah. Morda se je tudi Jernejč nekam zasanjal. Očetove besede, ki jih je brčkone govoril le v pijanosti, so mu dobro dele. Ostale so mu v srcu kot pomladno sonce...

Potem je nastala vojna in nas raztepla na vse vetrove. Tega ali onega nismo več našli, ko smo se vrnili domov. Pogrešil sem tudi Sedlarja. Nisem ga več srečaval na klanjih ne v krčmi.

Po naključju sem izvedel, da je umrl že prvo leto vojne. Neke mrzle noči se je vračal iz krčme in obležal na cesti. Ni imel varuha, zakaj Jernejč je bila vzela k sebi neka sorodnica, da je hodil v šolo. Sedlar je dobil pljučnico in v vročinskih blodnjah zapustil svet in svoje sanje.

Kaj je postalo iz Jernejča? Ne vem. Moja pot je šla v svet in dečka nikoli več nisem srečal ne slišal o njem. Ostal mi je samo spomin.

Ko sem bil pri njej, sem šele vprašal: „Ni nevarno?“

„Ni, če ne boš pozabil...“

V tem času sem se šele dodobra spoznal s stanovalci naše dvonadstropne delavske kasarne. Najprej seveda s Kresnikom v prvem nadstropju. Mož je bil molčeč, tudi žena ni bila kdo ve kako zgovorna, njuna hči Veronika je menda prav zato govorila za oba in še zase. Kolikor ni govorila, je pela ali žvižgala, posebno kadar očeta ni bilo doma. „Samo da ne vidim več črnih srajc, da lahko pojem slovenske pesmi, da se lahko tudi smejem po slovensko!“ Lepo je pela in pristrčno se je znala smejati. Ko sem jo prve tedne srečaval na stopnišču, se mi je zdela še otrok, zdaj na pomlad sem opazil, da je vendarle že dekle; pod bluzo so se ji okroglice prsi in s svojimi temnimi očmi je znala pogledati zaspano, a tudi vroče. „Kdaj bomo pestovali?“ je vpraševala Marta. „Boš pomagala?“ „Bom, seveda bom. Če bo dekle, ji bom pela uspavanke, če fant, koračnice.“ Kresnik, ki mu je bilo nekaj nad štirideset in ga je delo že precej izžrlo, in njegova drobna, a nekoliko starejša žena, sta v nameri tarnala. „Veronika, Veronika! Na svečnico ji je bilo šestnajst let, pa je še vedno otrok. Kdaj se bo le spametovala?“ Imela sta jo rada, bila je edinka (dva mlajša sinova sta pokopala v Italiji), zato nista dovolila, da bi šla na delo v rudnik

ali kam za služkinjo. „Toliko zaslužim, da se bomo preživel,“ je rekel Kresnik, Kresnička pa: „Da bi se nam pokvarila? Fej, kakšno je tu življenje, kar povprek živijo. V Italiji ne smeš biti Slovenec, v Franciji pa je skoraj prepovedan pošten, zvest zakon.“ Veronika je prihajala poslušat posebne oddaje za izseljence ljubljanskega radia. „Ej, ej, naše pesmi!“ je govorila vsa iz sebe. „Kje imate, Marko, svinčnik? Tule je nova!“ Kmalu je prihajala poslušat tudi druge oddaje. „Ne morem pripraviti naših, da bi kupili radio. Oče bi ga morda že, mati pa ne in ne, češ da nam je drugo potrebnejše. Toda kaj je človeku potrebnejše ko pesem, ko dobra volja?“ Ni bilo več dneva, da ne bi prišla. Marti je pomagala pri delu za novorojenčka; z nič manjšim veseljem ni pletla in šivala kot Marta. Pri tem sta peli, Marta je imela alt, Veronika sopran, včasih sem še jaz pritegnil s svojim basom.

V hiši, ki je bila zidana iz rdeče, neometane opeke in je imela v vsakem nadstropju po tri stanovanja, eno enosobno, dve pa dvosobni, je stanovalo še sedem družin, od katerih so nekatere oddajale manjšo sobo šamskim rudarjem. V pritličju je na naši levi stanovala družina Poljaka Čečorja s kupom otrok, na desni je bival Italijan Pappone, suhljat starih z družinama obeh svojih sinov, Kresnikov so stanovali naravnost nad nami, na njihovi levi in desni pa Poljaki, Grohač in Kravčuk, v drugem nad-

stropju po ena madžarska, romunska in španska družina, spodaj v kleti pa je bila velika soba z desetimi posteljami za samce in majhna, skupna kuhinja.

Na večer sem začel redno prihajati na dvorišče, kjer je pod košatim kostanjem stala dolga klopa. Otroci, zaradi katerih čez dan na dvorišču nisi slišal svojega glasu, so večinoma že odšli spat ali so opešali od celodnevnega kričanja; na vrtni kjer je imela vsaka družina svojo gredo, ni bilo nikogar več, pihljal je prijeten veter in beseda je tekla sproščeno. Seveda je bila v tistem času prva stvar državljanska vojna v Španiji in rastoča moč fašistične Italije in hitlerjanske Nemčije. Organizacija mi je poverila našo hišo. Stanovanje sem obveščal o vsem, kar se je dogajalo v svetu. Zbiral sem tudi denarne prispevke za španske prostovoljce. Največji uspeh sem dosegel, ko se je Španec Pescadero, tih, zamišljen mož, ki je s svojo mlado ženo in dvema majhnima otrokoma stanoval v drugem nadstropju, vpisal med španske prostovoljce in kljub ženini prošnji in njenemu jok ušel v Španijo.

Ko sem se tistega vročega julijskega popoldne vrnil iz jame, sem našel stanovanje zaklenjeno. Nič hudega nisem videl v tem, že nekajkrat se je zgodilo, da je Marta odšla po kosilu in v takem primeru odnesla ključ k Kresnikovim. Spraševal sem se sicer, kam je šla, kajti zjutraj ni rekla, da je ne bo doma; vendar nisem slutil nič hude-

Odločni glasovi proti nacistični nevarnosti

Val nacističnih in protizidovskih izzivanj, ki se je iz Zahodne Nemčije razširil tudi v številne druge dežele, vzbuja v javnosti vedno večjo ogorčenost. Številni so protesti raznih organizacij, ki zahtevajo odločne ukrepe proti nacističnemu rovarjenju, hkrati pa opozarjajo tudi na odgovornost, ki jo za obnovo nacističnega hujkanja v glavnem nosi Adenauerjeva vlada, ker že vsa povojna leta ščiti bivše visoke nacistične funkcionarje ter dopušča, da se nacistična miselnost tudi danes razvija v raznih vojaških in mladinskih združenjih.

Svetovni tisk v teh tednih objavlja dolge članke o nacističnih izgredih ter v komentarjih opozarja na nevarnost, ki jo le-ti predstavljajo za vse miroljubno človeštvo. Tukaj navajamo nekaj odlomkov iz raznih člankov, iz katerih je razvidno splošno ogorčenje nad sedanjim početjem nacističnih elementov, pa tudi odločnost vseh ljudi, ki jim je resno za mir, svobodo in demokracijo, da se prepreči nov pojav nacističnega nasilja.

Naziparolen und Naziorden

So weit sind wir heute, so weit haben wir es gebracht. Nun tun manche Leute, insbesondere manche Behörden, recht überrascht und versprechen schärfste Massnahmen. Diese scharfen Massnahmen wird unsere Bevölkerung — auch wenn sie verspätet kommen — aus ganzem Herzen begrüßen. Die Überraschung aber wird niemandem geglaubt werden: wir haben an dieser Stelle seit Jahren auf neofaschistische Umtriebe in Österreich und in gewissen Nachbarländern hingewiesen. Wir haben erst vor wenigen Wochen die Tätigkeit bestimmter Turnvereine in Österreich aufgedeckt, die junge Menschen schon wieder in einem Geist zu beeinflussen versuchen, der einer Verherrlichung der Verbrechen des Nationalsozialismus sehr nahe kommt...

Wer nun überrascht tut, weil Neo- und Restfaschisten immer frecher werden, zeigt dass er die letzten Jahre verschlafen oder aber aus Bequemlichkeit die Augen vor der Realität verschlossen gehalten hat...

Die österreichischen Behörden haben nach den Erfahrungen bei der „Schiller-Feier“ mehr als einen Grund, zu beweisen, dass sie die neonazistischen Aktivitäten nicht unterschätzen. Gewiss, diese sind heute weit davon entfernt, eine ernstliche Bedrohung unseres Staatswesens darzustellen. Aber darum geht es nicht: worum es geht, das ist die Schande, die wir empfinden, wenn in der Republik Österreich Burschen in faschistischen Uniformen herumlaufen, bei Sonnwend- und sogenannten Heldenedenkfeiern Naziparolen verkünden und schliesslich in Turnvereinen, die sogar noch durch Totomittel gefördert werden, die Jugend beeinflussen dürfen. Gegen diese Schande muss vorgegangen werden: in Österreich darf sich niemand zu der Vergangenheit bekennen, in der Millionen in Konzentrationslagern und Gaskammern vernichtet, andere Millionen in den Krieg getrieben und ganze Völker in Hunger und Elend gestürzt wurden...

Wir haben mit Zustimmung vernommen, dass gegen die Schmierer von Naziparolen „schärfste Massnahmen“ ergriffen würden. Ausgezeichnet — aber wir können nicht vergessen, dass gegen die Schreier von Naziparolen auf dem Heldenplatz bei der „Schiller-Feier“ nur sehr wenig unternommen worden ist. Wir sind sehr einverstanden damit, dass unsere Behörden nun endlich scharf vorgehen wollen. Aber wir können nicht übersehen, dass die gleichen Stellen, die gegen die Schmierer von Naziparolen vorgehen wollen, nach ihren eigenen Mitteilungen über das Tragen von Naziorden eben in den letzten Wochen ein-

gehend verhandelt haben. Die Naziparolen an der Wand soll schärfstens bestraft, der Naziorden an der Uniform aber geduldet werden? Ist das die Logik demokratischer Behörden?

„Neues Österreich“, Dunaj

Kdo je kriv?

Začelo se je v Kölnu, toda lahko bi se kjer koli drugje: v Braunschweigu, Scheinfeldu, Allersbergu, Burgdorfu, Gelsenkirchnu, Schwelmu, Offenbachu in drugje, kjer se je nadaljevalo. Izpisovanje protizidovskih gesel na zidovih sinagog, uredništvo židovskih organizacij, židovskih stanovanj. Zvest spremljevalec teh gesel je kljukasti križ, ta simbol zločina, največje zablode in sramote v zgodovini človeštva, simbol rasne mrznje in napihjenosti, simbol umske revščine, a vendar simbol uničenja, torej simbol, ki se ga je treba bati...

Ce bonnska vlada zagotavlja svetu, da jo je gnus pred takšnimi dejanji, se svet seveda s tem strinja. Ce bonnska vlada napoveduje ostre ukrepe proti storilec takšnih dejanj, se svet seveda tudi s tem strinja. Toda naj bo svetu dovoljeno, da se samo strinja in si pridržijo svoje mnenje dotlej, ko bodo ti ostri ukrepi storjeni. Naj bo svetu, posebno tistemu delu, ki je sam izkusil nacistično in fašistično divjanje, dovoljeno, da sodi po tistih ukrepih, ki so bili doslej storjeni proti nacistom in njihovi ideologiji...

Eden zmed — redkih — doslej prijatih zlikovcev v Kölnu je star petindvajset let. To pomeni, da je bil takrat, ko je Hitler leta 1945 zdrsnil v svoj tevtonski somrak bogov, star deset let. Torej ne gre za starega okorelega nacističnega, ampak za mladega okorelega nacističnega, ki je postal nacist po vojni, kakaj domnevamo lahko, da človek pri desetih letih še nima ustaljenih nazorov. In kaj je bonnska vlada, kaj je navsezadnje vsa zahodnonemška javnost storila, da bi uničila zmajevno seme nacizma? Sam minister za prosveto zvezne vlade je lani oktobra dejal, da se na veliko razpečava pronacistična mladinska literatura, ki niha med antisemitizmom in razglajanjem tevtonsko-arijskih mitov o nemški rasi gospodarjev. Da ne govorimo o nekdanjih vidnih nacistih, ki so še danes zelo vidni v državni upravi, sodstvu, umetnosti in vojski in jih — posebno britansko časopisje — kar lepo imenoma navaja. Seveda ne vseh, ker jih je preveč...

Kazati zdaj s prstom na Vzhod in komuniste, češ ti izrabljajo omenjene dogodke, da bi diskreditirali kanclerja Adenauerja pred stankom na vrhu, ali celo — brez kakršnih koli dokazov — trditi, da so vsi stvar navdihnili komunisti, ni samo makiavelistično,

ampak tudi jalovo. Bistvo zadeve je v tem, da so znamenja, izpisana na zidovih, pretresljiv opomin vsem tistim, ki so mislili, da je nacizem mrtva ideologija.

Neki židovski zastopnik v Izraelu je dejal, da dogodkov ne gre ne precenjevati ne podcenjevati. Kakršna koli so lahko mnenja o precenjevanju, je eno povsem gotovo: vsi tisti, ki so izkusili nacizem, najnovejših nacističnih izpadov v Nemčiji in drugod ne bodo podcenjevali.

„Delo“, Ljubljana

Wir alle haben Grund, uns zu schämen

Für die Deutschen gibt es zwei entscheidende Fragen, nämlich, ob es tatsächlich dahin gekommen ist, dass sie vergessen haben, wer sie in die Unfreiheit, in den Krieg, in das dem Krieg folgende Elend und in den Verlust der nationalen Einheit geführt hat, und ob sie vergessen haben, welches Unrecht im missbrauchten Namen Deutschlands an anderen Völkern verübt worden sei. Wer den Ungeist des Nizismus heraufbeschwört, bricht nicht nur über sich selbst den Stab der Moral und der Gerechtigkeit, sondern übt bösesten Frevel an seinem Volk und seinem Vaterland... Vor allem wir in Berlin wollen nichts verniedlichen. Ich sage noch einmal: Wir haben alle miteinander Grund, uns zu schämen.

Willy Brandt, župan v zahodnem Berlinu

Odgovornost nosijo sile, ki so dajale podporo nacističnim zločincem

Oživiljanje nacističnega duha in metod kaže, da sile vojne in uničevanja še niso mrtve, marveč skušajo dvigniti glavo in se zoperstaviti procesu likvidacije hladne vojne in vzpostaviti ozračja zaupanja in sodelovanja med narodi in državami. Ta široko organizirana nacistična aktivnost se je lahko pojavila samo kot rezultat politike prikrivanja preteklosti, zamolčevanja nacističnih zločinov in odkritega dopuščanja dejavnosti nacistov in njihovih zadrževanja na pomembnih položajih. Odgovornost za tako stanje nosijo tiste sile, ki so podpirale takšen kurz in ki so dajale zatočišče in podporo raznim vojnim zločincem in nacističnim pomagačem. Jugoslovanska in svetovna javnost pričakuje, da bodo odgovorni činitelji v Zahodni Nemčiji in drugod z ustreznimi odločnimi ukrepi preprečili to nevarno delovanje in zatrli njegove korenine.

Drago Kunc, predstavnik zunanjega ministrstva, Beograd

Diese braune Schmutzwelle ist kein zufälliges Zusammentreffen frevelhafter Lausbübereien. Überall in der Welt gibt es noch nazistische Pestherde, die urteilslose Jugendliche zu solchen schwerwiegenden Taten anstiften...

Man soll sich zwar nicht in eine Panik hineinlassen, aber noch schlimmer wäre es, die sich regenden überlebenden Keime der braunen Pest zu unterschätzen...

Die Demokratie wird sich gegen derartige Anschläge aus dem Dunkeln wappnen müssen. Sie wird wehrhaft werden müssen. Es ist

an der Zeit, sich auf wirksamste Abwehrmassnahmen zu besinnen, um die Keime des Übels auszutilgen, soweit sie bekannt, und auszuforschen, soweit sie noch im Dunkeln sind.

„Tagblatt“, Linz

Ta ostudna fašistična izzivanja imajo namen poživljati hladno vojno in postavljati narode drugega proti drugemu. Ta dejanja zelo prijaajo reakcionarnim voditeljem Zahodne Nemčije, ki so zaposleni s ponovnim oboroževanjem nemške vojske. Zato ne sme presenečati, če kažejo oblasti popolno brezbržnost do tega vala fašističnih izbruhov. Omejujejo se na hinavske izraze obsojanja in izjavljajo, da policija „raziskuje“.

„Pravda“, Moskva

Wie ist es möglich, dass man 15 Jahre später an diesem Punkt angelangt ist? Es ist die unausbleibliche Konsequenz einer seit Jahren verfolgten Politik. In Deutschland hat man alle nach der Niederlage Hitlers eingegangenen Verpflichtungen sabotiert. Man hat die Wiederherstellung der Machtmittel der Trusts zugelassen, ohne deren Hilfe die Nazipartei zweifelsohne niemals zur Macht gekommen wäre und ohne deren Hilfe Deutschland niemals seine Angriffskriege hätte führen können. Man hat den Generalen Hitlers wieder Truppen gegeben. Man hat die übelsten Verbrecher erst begnadigt und dann auf freien Fuss gesetzt. Adenauer, unser „Allierter Nummer eins“, ist mehr verlegen über das, was geschieht, und was seine Pläne zu kompromittieren scheint. Er „verurteilt“ den Neonazismus und beschuldigt die UdSSR und die Kommunisten, diese antiidischen Zwischenfälle hervorgerufen zu haben, um ihm Schaden zuzufügen. Dieser schamlose Zynismus erinnert zu sehr an den seines Vorgängers Adolf Hitler...

„Liberation“, Pariz

Vzroke za oživiljanje nacizma moramo iskati v odnosu Adenauerjeve vlade do bivših nacistov. Adenauer res ne zagovarja Hitlerjeve ideje, toda v zadnjih desetih letih je delal tako, da so te ideje lahko prišle do veljave. Svojo vlado in administracijo je izpopolnil z ljudmi, ki so prišli iz nacističnega ustroja. Kdo naj izvede akcijo proti nacistom, če pa so na visokih policijskih in sodnih položajih bivši ugledni nacisti.

„New Statesman“, London

Faschistische „Internationale“ mit Zentren in Österreich

Die antisemitischen Attentate, die in den letzten Tagen schlagartig und zu gleicher Zeit in einer Reihe europäischer Städte durchgeführt wurden, zeigen, dass es sich nicht um die Handlungen von fanatischen Einzelgängern und „Lausbuben“ handelt, sondern um eine international organisierte faschistische Aktion. Sie ist sogar schon vor längerer Zeit angekündigt worden, als von Westdeutschland aus die faschistischen Bewegungen mehrerer europäischer Länder in einer Art „Brauner Internationale“ vereinigt wurden. Alarmierend für Österreich ist dabei besonders, dass der Sitz wenigstens einer braunen Zentralstelle Österreich ist.

„Volkswille“, Celovec

ga, ko sem potrkal pri Kresnikovih. Odprla mi je Veronika.

„Kje je pesem?“ sem vprašal smeje, kajti Veronikin obraz je bil objokan.

„Nič ne veste?“

„Se je zgodilo Marti kaj hudega?“ sem se ustrašil.

Veronika ni odgovorila, z dlanmi si je zakrila obraz in zbežala v kuhinjo.

„Kaj je? Kaj se je zgodilo?“

„Mlada sta še, zato ni tako hudo,“ je dejala Kresnička, ki je zajokana prišla iz kuhinje.

„Povejte, kje je Marta!“

„Premog so pripeljali, Marta ti je hotela prihraniti delo...“

„In?“

„Morali smo poklicati rešilni avto...“

Nisem poslušal dalje. Zdrvel sem po stopnicah navzdol. Tudi po ulicah sem tekkel. V bolnišnici so mi povedali, da ni nič nevarnega, samo slaba je, drugič se mora bolj paziti, da ne bo spet splavila.

Ne vem, kako sem prišel na ulico, kako sem našel domov.

„Ali sem že dobila bratca?“ me je doma vprašala Madelon žarečih oči.

„Nisi ga dobila.“

„Zakaj ga nisem dobila?“ me je vprašala dekletce z velikimi, prestrašenimi očmi.

Nisem ji odgovoril, pobegnil sem nazaj na ulico.

„Slutila sem, da ne bo dobro,“ je dejala

Marta, ko se je vsa blede in slabočna šele čez teden dni vrnila domov. „Preveč sreče ni nikoli dobro.“

V Španiji je bilo vsak mesec slabše, čeprav so se republikanci še vedno junaško bili; Nemčija in Italija sta odkrito posegli v boj na Francovi strani, Anglija in celo Francija kljub vladi ljudske fronte sta stali ob strani, a Sovjetska zveza ni v zadostni meri podpirala republikancev. Z največjim naporom sem zbral toliko denarja, da smo pomagali Pescaderovi ženi in jo končno z otrokoma vred spravili prek Pirenejev v Španijo, od koder že nekaj mesecev ni bilo glasu o njenem možu.

Aprila je prišel na vlado Daladier in izgubljeno je bilo skoraj vse, kar smo si priborili zadnja leta. Čez noč so žandarji dvignili glave, spet smo se morali shajati na skrivaj; prilike v rudniku in sploh so se naglo slabšale.

Jeseni sta Chamberlain in Daladier v Münchnu prodala Čehe, ko sta že prej prodala španske republikance, konec leta je Daladier s Hitlerjem sklenil sporazum o francosko-nemškem prijateljstvu, v katerega nihče ni verjel, a januarja devetintridesetega leta je padla Barcelona, tri mesece pozneje še Madrid. Hitler je zasedel vso Češko in se pripravljal na pohod na Poljsko.

Organizirali smo stavke ali se pridružili drugim stavkam. Spet so padali po naših

hrbtih pendreki, tudi kri je tekla. Vlada je razpustila delavske organizacije in slednjič še komunistično stranko.

V negotovih, v harnih marčnih dneh se je spet približal Martin čas. Trudil sem se, da vsega, kar se je dogajalo v rudarskih revirjih, v mestu, v ostali Franciji in drugod po svetu, ne bi Marta izvedela, predvsem pa, da ne bi vedela za moje sestanke, poti in akcije. Toda bilo ji je težko kaj prikriti. Poslušala je radio, prebirala časopise, a tudi za to, kar ni bilo nikjer napisano in česar ji nisem povedal, je imela posluh.

„Vem,“ mi je dejala nekoč, „da si povsod poleg, vem, da je delo, ki ga opravljate, potrebno, vendar, dokler ne bo mimo, bodi rajši doma. Bojim se za tebe in... no, saj veš, za koga še.“

Naj odneham prav zdaj, ko na vseh straneh pokajo puške in so topovi naperjeni zoper miroljubne narode? Kaj je zakrivil otročiček, ki ga niti na svetu še ni, da bo najbrž trpel pomanjkanje, da bo ostal, morda kmalu, prav kmalu brez očeta, da bo živel še bedneje, kot je živel njegov oče, ko je bil njegovih let? Oče je vendar šel v svet, da sebi in svojim otrokom pribori lepše življenje, kot ga je imel na Sirmicu, pa naj njegovega otroka čaka še hujše? Ne, zdaj se ne smem odtegniti boju!

Marta je razumela to. Nekaj dni pred porodom je dejala: „Vse bo v redu, čutim, da bo v redu. Človek mora biti močan, kajne, močan? Ob tebi sem močna. Kdo bi

tebe podrl? Nihče te ne more, nihče te ne bo!“

Gledala me je, kot da sem res nepremagljiv. Njeno zaupanje mi je dobro delo. Rahlo sem jo objel.

„Kmalu me boš lahko spet tesno stisnil k sebi,“ je dahnila. „Tudi jaz že težko čakam na tisti čas. Zdaj pa pojdi.“ Poreden nasmeh se je pokazal na njenih pegastih licih. „Pojdi, saj vem, da moški, ki že nekaj časa postaja tamle pred pekarno, čaka nate.“

„Kako? Ti veš?“ sem se zavzel.

„Ali ni prav, če vem? Kar pojdi!“

Dva dni pozneje sem jo odpeljal v bolnišnico. Še preden sem naslednje jutro odšel na šiht, sem šel gledat, kako je z njo.

„Ne bodite tako nestrpni,“ me je zavrnila rdečelična sestra. „Vse ob svojem času.“

„Kdaj bo?“

„Danes, morda šele jutri.“

V jami mi delo ni šlo od rok. Že takoj prvo uro sem bil bolj moker od potu kot navadno šele proti koncu šihsta in nabene moči nisem imel v rokah; namesto da bi bil jaz vodil sveder, je sveder vodil mene.

„Ti ni dobro?“ me je vprašal Nikola, moj drugi kopač, čokat dedec, neroden kot otrok, močan pa ko hrust, doma nekje s Slovaškega.

„Meni ni sile, pač za Marti, moji ženi,“ sem stisnil skozi zobe.

(Nadaljevanje sledi)

II. Razmajani mejniki

Avstrija se je čutila vedno bolj osamljeno. Mussolini, ki je svoečasno tako podpiral Dollfusa, je bil zdaj zapleten v abesinsko pustolovščino in je zdaj celo podpiral zmišle o zblizanju med Nemčijo in Avstrijo. V osebnem razgovoru je skušal Mussolini prepričati Schuschnigga, da je „Avstrija konec koncev nemška dežela, ki mora hoditi vzporedno z velikim nemškim rajhom“. Na koncu razgovora mu je zatrdil, da je „Italija zainteresirana na neodvisnosti Avstrije“, obenem pa mu je obljubil, da bo v kratkem obiskal z letalom Dunaj.

Štirinajst dni po tem razgovoru je postal italijanski zunanji minister Ciano, ki je pri-

šel kovati os Rim-Berlin. O Mussolinijevem potovanju na Dunaj ni bilo več govora. Namesto tega se je Mussolini odpeljal na obisk v Berlin.

Avstrija je postajala vedno bolj izolirana. Schuschnigg je zamen opozarjal zahodne velesile na nevarnost, ki mu grozi. O kakšnih garancijah za neodvisnost Avstrije nista hoteli Anglija in Francija nič slišati. Obe zahodni velesile sta se postavili na usodno stališče, da je združitev Avstrije in Nemčije interna zadeva teh dveh držav samih. To je bil začetek tako imenovane „politike nevmešavanja“, ki je vodila do Münchena in imela tako usodne posledice za vso Evropo...

„Gospod rajshkancler, če želimo ali ne — to bo povzročilo prelivanje krvi; nismo sami na svetu. To bi pomenilo najbrž vojno,“ si je drznil Schuschnigg rahlo ugovarjati.

Toda Hitler je vztrajal pri svojem:

„To je lahko reči zdaj, ko sediva oba v fotelih. Ves svet mora vedeti, da velesila ne

more trpeti, da vsaka majhna država na njenih mejah meni, da lahko nekaznovano izživa. Ali najdeva rešitev ali pa pustiva, naj se stvari razvijajo, kakor se bodo. Bomo že videli, kaj bo nastalo iz tega. Premislite dobro, gospod Schuschnigg — samo do danes popoldne imam čas...“

„Gospod rajshkancler, kakšne so vaše konkretne želje?“ je vprašal Schuschnigg.

„O tem bova razpravljala popoldne,“ ga je odsekano prekinil Hitler in dal z roko znamenje, da je razgovor končan.

Hitlerjev ultimat

Med kosilom, ki je bilo zelo skromno, je sedel Schuschnigg Hitlerju nasproti. Med jedjo je Hitler neprestano govoril. „Zabaval“ je svojega gosta z besedičenjem o svojem novem orožju, takoj nato pa je povedal, da mu je neka občina ob Vzhodnem morju hotela pokloniti vilo, kar pa je odklonil, ker „nima dovolj sredstev za vzdrževanje“. Res je bila Hitlerjeva mesečna plača razmeroma nizka. Znašala je letno samo 36.000 mark. Toda razen tega je imel Hitler na razpolago še druge ogromne fondе, s katerimi je neomejeno razpolagal. Njegovo besedičenje o tem, da „nima dovolj sredstev“, je bilo torej navadno bahaštvo.

Ko so po kosilu servirali črno kavo, je pričel Hitler govoriti o svojih gradbenih načrtih. Trdil je, da je izdal nalog, naj gradijo v Hamburgu most, ki bo največji na svetu. V Hamburgu bodo zrasi iz tal tudi ogromni nebotačniki — je trdil Hitler. „Ko bodo Američani stopili na nemška tla, naj vidijo, da zidamo v Nemčiji višje in lepše kot v Združenih državah.“ Takoj nato je Hitler brez zveze preskočil na fanatizem nemškega naroda. Trdil je, da ne bodo nemške matere pretočile nobene solze za svojimi sinovi, če bodo ti darovali svoja življenja za veliki nemški rajh.

Po kosilu, ki je potekalo v takih Hitlerjevih samogovorih, se je Hitler umaknil v svoje sobe in pustil Schuschnigga dve uri samega. Nato sta bila Schuschnigg in njegov zunanji minister Schmidt povabljeni v ne-

ko majhno sobo, kjer sta ju pričakovala nemški zunanji minister Ribbentrop in nemški poslanik na Dunaju Papen. Tu je Ribbentrop izročil Schuschniggu natipkan osnutek pogodbe in pripomnil, da je to zadnje, v kar lahko firer privoli.

Dokument je vseboval praktično nesprejemljive pogoje. Avstrijska vlada naj bi se zavezala, da bo postavila nacističnega ministra za notranjo oblastjo nad policijo; izpusti naj vse zaprte naciste, vstevši atentatorje in udeležence pri Dollfusovem umoru. Nadalje je vseboval osnutek pogodbe določila, naj Avstrija preusmeri svojo zunanjo politiko čisto na nacistični tir, da avstrijska vlada v bodoče ne bo več ovirala avstrijskih nacistov v njihovem delovanju, in še vrsto podobnih določil.

To je bil ultimat. Schuschniggov položaj je bil silno težak. Medtem ko je Hitler deval na svojo stran tehtnice svoj veliki rajh in svoje dobro oborožene divizije, ni imel Schuschnigg na svojo stran kaj postaviti.

Ker je Schuschnigg izrazil svoje zaupanje nad ultimativnim tonom Hitlerjevega osnutka „prijateljske pogodbe“ med Avstrijo in Nemčijo, mu je Ribbentrop odvrnil, da mu, žal, ne more dati nobenih pojasnil, ker je ta osnutek njega samega presenetil. Skupaj s Papenom sta avstrijskemu kanclerju zagotavljala, da firer ne želi nič drugega, kot samo doseči mir na avstrijski meji, da bi se nato lahko v miru posvetil drugim problemom.

„Najraje bi kar korakal!“

Ker se je Schuschnigg drznil ugovarjati zoper nekatere točke osnutka, je Ribbentrop odhitel k Hitlerju.

„Moj firer,“ mu je poročal, „s kanclerjem sva se v glavnih točkah zedinila. Le v eni točki je trdovraten: protivi se imenovanju Seyss-Inquarta za notranjega ministra.“

„Povejte Schuschniggu,“ mu je odgovoril Hitler, „da bom še to uro vkorakal, če ne sprejme te zahteve!“

Ribbentrop je izginil. Čez kakih deset minut je vstopil pri Hitlerju Papen in dejal: „Moj firer, se že mehča. Ribbentrop meni, da bo v desetih minutah dosegel vse, kar je treba.“

Čez približno četrto ure je zopet prišel Ribbentrop in sporočil, da je avstrijski kancler sporazumen z imenovanjem Seyss-Inquarta, vendar prosi za tri dni premisleka.

„Zakaj hoče tri dni premisleka?“ je vzklikal Hitler. „Prav nič me ne miká, da bi mu jih odobril.“ Po kratkem premolu pa si je premislil: „No, dobro, naj bo. Rad pa tega ne odobrim. Najraje bi kar korakal.“

Hitler in Ribbentrop sta sestavila nekoliko spremenjen osnutek pogodbe, ki je vseboval imenovanje Seyss-Inquarta za notranjega ministra, rehabilitacijo vseh zaprtih nacistov v Avstriji, skupno zunanjo politiko itd.

Nato so poklicali Schuschnigga k Hitlerju, ki je z rokami na hrbtu korakal gor in dol po sobi.

„Odločil sem se,“ je pričel, „za zadnji poizkus, gospod Schuschnigg. Tu je osnutek. Razpravljala ne bova; nobene večje ne bom spreminjal. Ali boste podpisali ali bo pa vse skupaj brez pomena in nisva dosegla nič. V tem primeru bom jaz v teku noči odločil, kaj je storiti.“

„Seznanjen sem z vsebino,“ je odgovoril Schuschnigg, „in v tej situaciji ne morem nič drugega, kot vzeti na znanje. Pripravljen sem tudi podpisati. Vendar vas opozarjam, da je po naši ustavi edino poglavar države, to je predsednik republike, pooblaščen imenovati člane vlade. Tudi amnestijo lahko razglasi le predsednik republike. Moj podpis na pogodbi bi pomenil torej le zagotovilo, da bom stavljal predsedniku republike tak predlog. Torej niti ne morem prevzeti garancije, da se bom točno držal predpisanega roka treh dni, ker leži to izven moje moči.“

Hitler je vzrotil.

Generalni napad v „orlovskem gnezdu“

V prvih dneh februarja 1938 je Hitler povabil Schuschnigga na razgovor v svoje „orlovsko gnezdo“ Berchtesgaden.

12. februarja — bil je meglen, mrzel zimski dan — je prekorajčil Schuschnigg v svojem avtu nemško mejo pri Salzburgu. Onstran meje ga je sprejel nemški poslanik v Avstriji von Papen in pozdravil Schuschnigga z besedami:

„Firer naju pričakuje, kakor je bilo predvideno, in je imenitne volje. Upam, da vas ne bo motilo, ker je slučajno na gradu tudi nekaj generalov?“

Seveda ni mogel Schuschnigg kot gost izraziti svojega začudenja nad dejstvom, da so se zbrali pri Hitlerju nemški generali prav v času, ko ga je obiskal avstrijski kancler.

Hitler mu je prišel v spremstvu treh svojih generalov, med katerimi je bil tudi načelnik vrhovnega poveljstva nemške vojske Wilhelm Keitel, po stopnicah naproti, še dokaj pristržno pozdravil svojega gosta in ga takoj odvedel v svojo delovno sobo.

Toda komaj so se vrata zaprla, je moral avstrijski ministrski predsednik spoznati, da je prišel nemški diktator na generalni napad na Avstrijo.

Dejansko je bil Hitler tedaj trdno odločen, da „avstrijsko vprašanje“ reši „tako ali tako“, kakor se je sam izražal. Navzoči generali so mu bili potrebni samo kot vojaški statisti, ki so imeli nalogo, da s svojo navzočnostjo povečajo pritisk na avstrijskega gosta.

Schuschnigg si je zabeležil potek tega zanimivega razgovora in ga pozneje objavil v knjigi svojih spominov.

„Ta soba ima čudovito lego“, je pričel Schuschnigg vljudo, „Gotovo je bila že pri-

„Ustvaril sem velike reči . . .“

Po nekaterih nadaljnjih stvkih, v katerih je Schuschnigg govoril o avstrijskih kulturnih stvaritvah, ki pa jih je Hitler zanikal, je pričel Hitler govoriti vedno siloviteje:

„Lahko vam samo še ponovim, da tako ne gre več dalje. Jaz imam zgodovinsko nalogo in jo bom izpolnil, ker me je božja previdnost določila zanjo. O tem sem trdno prepričan... Božja previdnost mi je začrtala pot; šel sem po najtežji poti, po kateri je kdajkoli šel kateri koli Nemec, in ustvaril sem v nemški zgodovini tako velike reči, kot jih ni ustvaril še noben Nemec.“

Hitler je govoril o ljubezni nemškega naroda do njega in nenadoma predlagal Schuschniggu:

„Z isto in še večjo pravico kot vi se lahko imenujem Avstrijec, gospod Schuschnigg! Poizkusite vendar in organizirajte v Avstriji ljudsko glasovanje, pri katerem bi midva kandidirala drug proti drugemu, pa boste videli!“

Ko je Schuschnigg pripomnil, da morajo drug ob drugem živeti majhni in veliki narodi, ga je Hitler prekinil in dejal, da bo

„rešil to tako imenovano avstrijsko vprašanje tako ali tako!“

Toda v naslednjih stvkih je postal še določnejši:

„Saj menda vendar ne boste verjeli, da bi me lahko zadržali? Kdo ve — morda se bom čez noč pojavil na Dunaju kakor pomladni vihar; potem boste nekaj doživeli! Avstrijecem pa bi rad to prihranil; zahtevalo bi mnogo žrtve...“

Schuschnigg se je v tem trenutku zavedal svojega položaja in zato ni vedel, kaj naj Hitlerju odgovori, ta pa je cinično nadaljeval:

„Nikar ne mislite, da me bo kdor koli na svetu oviral pri uresničevanju mojih sklepov! — Italija? Z Mussolinijem imava čiste račune; Italija je moj najtesnejši prijatelj. — Anglija? Anglija ne bo niti s prstom zganila zaradi Avstrije... In Francija? Da, pred dvema letoma še, tedaj, ko smo vkorakali s peščico bataljonov v Porenje — tedaj sem mnogo tvegval. Če bi Francija tedaj vkorakala, bi se bili morali umakniti... Ampak zdaj je za Francijo prepozno!“

„Velika nemška imena“

Na koncu tega razgovora, ki je potekal po pripombi v Schuschniggovih spominih „večinoma enostransko“, je Hitler še enkrat skušal omečiti svojega gosta:

„Še enkrat, zdaj pa res zadnjič, vam nudim priložnost, gospod Schuschnigg. Našla bova rešitev, če ne, bom pustil, naj gredo dogodki svojo pot; potem bova videla, kaj se bo zgodilo. Prihodnje nedeljo bom stopil pred nemški narod; ob mojem govoru v Reichstagu mora nemški narod vedeti, pri čem je. Dobro premislite, gospod Schuschnigg — samo do danes popoldne imam še čas. Če vam to rečem, boste dobro storili, če me boste razumeli

dobesedno. Jaz ne blefiram. Vsa moja preteklost to dovolj dokazuje. Dosegel sem še vse, kar sem želel, in morda sem zaradi tega postal največji Nemec v zgodovini. Nimam navade, da bi mnogo govoril ali napovedoval; v tem pogledu se razlikujem od Mussolinija. Ta ima čisto drugačen stil. Toda zraven mojega imena so še druga velika nemška imena; če bi danes zatisnil svoje oči, je za vse preskrbljeno. Imamo Göringa, Hessa, Fricka in številne druge. Dajem vam edinstveno priložnost, gospod Schuschnigg, da uvrstite tudi svoje ime v vrsto velikih Nemcev. To bi bilo zaslužno dejanje in vse bi lahko uredili...“

(Nadaljevanje sledi)

Razdelili smo nagrade

za nagradne križanke ob praznikih

Nismo mislili, da je med čitatelji našega lista toliko zanimanja za reševanje križank, toda v zadnjih dveh tednih nas je to o tem prepričal pismo, ko nam je dnevno prinašal številna pisma in dopisnice z rešenimi križankami za praznike. Kar lep kupček se jih je nabralo, posebno razveseljivo pa je dejstvo, da je bilo med njimi le malo taktih, ki niso bile pravilno rešene. Zato je med reševalci seveda mnogo takih, ki jih moramo danes razočarati; nagrad je bilo za obe križanki skupaj razpisanih le deset, vse druge, ki se jim sreča tokrat ni nasmehnila, pa moramo potolažiti z obljubo, da bomo kmalu spet objavili kakšno nagradno uganko. S tem bomo tudi ustregli želji mnogih reševalcev, ki so nas v spremembo pismu še posebej naprošali, da čim bolj pogosto objavljamo „trde orehe“, ki jih, kakor pravijo, zelo radi trejo.

Iz poslanih rešitev je razvidno, kako je naš list razširjen in priljubljen tudi v sosedni Jugoslaviji, saj smo prečeli pisma iz najrazličnejših krajev zlasti Slovenije.

Tudi to naj še povemo, da je med reševalci posebno častno zastopana mlada generacija, ki se je z veseljem lotila reševanja križanke za otroke. Vmes smo zasledili precej šolskih otrok, katerih imena so nam znana že iz dopisov „Mlademu rodu“. In priznati moramo, da je bilo ravno med temi največ pravih rešitev, kar je najlepši dokaz, da jim „Mladi rod“ uspešno pomaga pri učenju materinega jezika.

No, ne bomo več zlorabljali vašega potrpljenja, saj vemo, da že težko čakate in želite zvedeti, kateri izmed reševalcev bodo prešli nagrade. Tukaj so njihova imena:

Rutter Joza, Sveče, pošta Bistrica:

Rešitve nagradnih križank

KRIŽANKA ZA ODRASLE...

Vodoravno: 1. in 35. Zadovoljne praznike, 9. abonenti, 10. uren, 11. plim, 12. bč, 14. rise, 15. en, 17. ej, 18. lista, 21. Ada, 24. osa, 25. ZTRP, 26. diktat, 28. nagota, 30. avto, 31. os, 33. volk, 34. ma.

Navpično: 1. za, 2. abulija, 3. Doris, 4. onemel, 5. ven, 6. on, 7. lt, 8. Jim, 11. prestop, 13. četrtek, 16. napake, 19. izgon, 20. stoli, 21. Adam, 22. diva, 23. akt, 24. OA, 27. ton, 29. AVZ, 32. sr.

...IN ZA OTROKE

Vodoravno: 3. štiri, 5. koledar, 7. tiček, 8. znano, 9. SN, 11. Lido, 12. MA, 13. kanal, 16. ev, 17. ona, 18. glaž, 20. vas, 21. rida, 22. on, 23. av, 24. plamenica, 30. br, 32. veselje, 33. Blaž, 34. tiri, 35. AK.

Navpično: 1. stotnik, 2. Srečno novo leto, 3. ŠK, 3a. Iliada, 4. IDEO, 6. AK, 8. Zl, 9. smeli, 10. navada, 14. ananasi, 15. las, 18. Grac, 19. žavba, 24. PV, 25. mera, 26. ELIK, 27. nj, 28. ie, 29. AB, 31. rž.

RADIO CELOVEC

Poročila dnevno: I. program: — 5.45, 6.45, 7.45, 12.30, 17.00, 20.00, 22.00, II. program: — 6.00, 7.00, 8.00, 13.00, 17.00, 19.00, 22.00, 23.00.

Vsakodnevne oddaje: I. program: — 5.55 Oddaja za kmete — 6.00 Vedri zvoki — 7.00 Pisan spored za jutranjo uro — 7.55 Gospodarska poročila in delovni trg — 9.00 Pozdrav nate — 10.10 Gospodinjski magazin — 11.00 Dobro razpoloženi ob enajstih — 12.03 Pestro mešano — 13.00 Opoldanski koncert.

Slovenske oddaje Radia Celovec

Sobota, 16. 1.: 9.00 Od pesmi do pesmi — od srca do srca.

Nedelja, 17. 1.: 7.30 S pesmijo in glasbo pozdravljamo in volčimo.

Ponedeljek, 18. 1.: 14.00 Slovenske umetne pesmi — Narodno-gospodarski pomenek.

Torek, 19. 1.: 14.00 Prosveta v zrcalu.

Sreda, 20. 1.: 14.00 Kar želite, zaigramo.

Četrtek, 21. 1.: 14.00 Zbori pojejo...

Petek, 22. 1.: 14.00 Kogar zanima...

Sobota, 16. januar:

I. program: 8.00 Fantje, veseli bodite — 8.45 Sini pisani svet — 14.00 Pozdrav nate — 15.00 „Z napačnim denarjem“ — 15.30 Koroške mestne slike: Pliberk — 16.20 Oddaja za žene — 16.45 Iz parlamenta — 17.10 Popevke — 17.40 Zveneči alatrio — 18.40 Pestro mešano — 19.00 Daber večer, dragi poslušalci — 20.15 „Norma“ — opera.

Nedelja, 17. januar:

I. program: 6.10 Vesela melodija — 6.50 Naš aomači vrt — 8.05 Kmečka oddaja — 9.00 Jutranja melodija — 11.00 Glasbena nedeljska promenada — 11.30 Veselo pelje, veselo igranje — 13.00 Operni koncert — 13.45 Sport — 14.30 Pozdrav nate — 16.00 Otroški oder — 17.05 Plesna glasba ob pehli — 18.25 Veseli muzikanti — 19.00 Sport — 19.45 Nekaj za dobro voljo — 20.10 Kdo je storilec? Kriminalna slušna igra — 21.10 Dunaj bo lep tele ponoči.

Ponedeljek, 18. januar:

I. program: 8.00 Operni koncert — 8.45 Zapiski iz domovine: Michael Unterlercher — 13.00 Opoldanski koncert — 14.45 Prav za Vas — 15.45 Smejoči diplomat — 16.30 Koncertna ura — 17.10 Popoldanski koncert — 18.20 Za Vas? — Za vse — 18.30 Mladinska oddaja — 19.00 Daber večer, dragi poslušalci — 20.15 Citati in razumeji — 20.30 Drugi šolski izpit.

Torek, 19. januar:

I. program: 8.00 Koroški domači koledar — 14.30 Mladinska oddaja — 14.45 Prav za Vas — 15.15 Komorna glasba — 16.00 Dobra razpoloženja — 16.30 Severne ljudske pesmi — 17.10 Kulturne vesti — 18.10 Popoldanski koncert — 18.40 Pestro mešano — 18.55 Sport — 19.00 Ljuba mama! — 19.15 Kako bi se odločili Vi? — 20.15 „Zadeva Makropulos“, komedija.

Sreda, 20. januar:

I. program: 8.00 Da, to je moja melodija — 8.45 Oddaja za žene — 13.00 Opoldanski koncert — 14.45 Glasba za mladino — 16.00 Pol ure s orkestrom Heinz Sandauer — 16.30 Koncertna ura — 17.10 Glasba, ki nam dopade — 18.10 Pisane melodije — 18.55 Sport — 19.00 Od plošče do plošče — 19.50 Pestro mešano — 20.15 Skratka pozabljenega — premalo poznano.

II. program: 6.10 Z glasbo v dan — 6.45 Majhna melodija — 8.20 Prosimo, prav prijazno — 9.05 Solska oddaja — 12.03 Za avtomobiliste — 13.30 Za ljubitelje opernih melodij — 14.15 Sodobni avstrijski komponisti — 14.40 Zakon se ne sklene v nebesih — 15.00 Solska oddaja — 15.30 30 minut z plesnim orkestrom radia Linz — 16.00 Otroška ura — 16.00 Picknick popevki — 17.10 Kulturne vesti — 17.55 Glasba za delopust — 19.15 Za prijatelja planin — 20.00 Štirje proti štirim — 21.30 Lahko govorimo o tem.

RADIO PROGRAM

Četrtek, 21. januar:

I. program: 8.00 Zveneče platno — 8.45 Avstrije v inozemstvu — 14.30 Ura pesmi — 15.00 Prav za Vas — 15.30 Koroški avtorji: Viktor Rogy — 16.00 Glasba za zabavo — 17.10 Kulturne vesti — 18.15 Oddaja delavske zbornice — 18.30 Mladinska oddaja — 18.55 Sport — 19.50 Pestro mešano — 20.15 Pisan večerni spored iz Štajerske in Koroške — 21.00 Zveneča alpska dežela.

II. program: 8.10 Glasba na tekočem traku — 9.05 Solska oddaja — 10.35 Intermezzo — 11.00 Popoldanski koncert — 12.03 Za avtomobiliste — 13.30 Zabavna glasba — 15.00 Solska oddaja — 16.00 Oddaja za žene — 16.30 Zaljubljene gosli — 17.10 Kulturne vesti — 17.55 Zabavna glasba — 19.25 Made in Austria — 19.30 „Dama s sivim kladrom“ — 21.00 Ciganska glasba — 21.55 Sport.

Petek, 22. januar:

I. program: 8.00 Orkestralni koncert — 13.00 Opoldanski koncert — 15.30 Kulturna zrcala — 15.45 Knjiga tedna — 16.00 Glasba Nica Das'ala — 16.30 Koncertna ura — 17.55 Na pečni klopi: Pravljice in pripovedke iz Koroške — 18.10 Proši čas je dragocen — 18.55 Športna poročila — 19.50 Pestro mešano — 20.15 Halo! Teenagerji! — 21.00 Orkestralni koncert.

II. program: 6.10 Z glasbo v dan — 7.15 Jutranja glasba — 8.20 Prosimo, prav prijazno — 9.05 Solska oddaja — 11.00 Za ljubitelja težke glasbe — 12.03 Za avtomobiliste — 13.30 Za ljubitelje opernih melodij — 14.15 Sodobni avstrijski komponisti — 15.00 Solska oddaja — 15.30 Popevke od včeraj in danes — 16.00 O'roška ura — 16.30 Glasba za mlade zaljubljene ljudi — 17.15 Znanje za vsa — 17.55 Glasba za delopust — 19.25 Made in Austria — 19.30 „Tri metre baroka“ — 20.00 Slušna igra: „Sestra Henrietta“.

Televizijski program:

Vsakodnevna oddaja: 20.00 Čas v sliki. Oddaja Čas v sliki tudi vedno pradi zaključkom televizijskega programa.

Nedelja, 17. 1.: 10.00 Mednarodne Hahnenkamm-tekme (tenke) iz Kitzbühla — 13.00 Mednar. Hahnenkamm-tekme (moški) iz Kitzbühla — 17.00 Oddaja za mladino: Kaj lahko postanem — 17.30 Milijoni mačk, risani film — 17.45 Za družino — 19.45 Vaš nastop, prosimo — 20.15 „Figarova svaiba“, opera W. A. Mozarta.

Ponedeljek, 18. 1.: 19.30 „Inšpektor Garet“ — 20.20 Aktualni šport — 20.40 ABC znanosti — 21.00 „Nai King Cole-Show“.

Torek, 19. 1.: 19.30 „Texas Rangers“ — 20.15 „Zlati zvok“ — 20.50 Zadnja vojnja kapitana Dunda, film.

Sreda, 20. 1.: 17.00 Oddaja za otroke — 17.35 „Fury“, pripovedka konja — 19.30 Očka je najboljši — 20.20 Kaj menite vi o tem? — 20.35 „Kri v snegu“, kriminalna drama.

Četrtek, 21. 1.: 19.30 Sport — 20.00 Veseligaig „Brezsrčna mati“.

Petek, 22. 1.: 19.30 Z odprtimi kartami, film — 20.20 „Morala“ od L. Thoma.

Sobota, 23. 1.: 19.30 Kaj vidimo navega? — 20.20 Vaseleigra „Moja najljubša žena“.

RADIO LJUBLJANA

Poročila dnevno: 5.05, 6.00, 7.00, 13.00, 15.00, 17.00, 22.00

Sobota, 16. januar:

5.00 Dobra jutrol — 8.05 Iz arhiva zabavna glasba — 9.00 Radijska šola — 10.10 Zabavna rule'a — 10.40 Romunska zborovska glasba — 11.30 Pionirski tednik — 11.50 10 minut žrnogorskih narodnih — 12.00 Ciganski zvoki — 12.25 Domači napévi izpod zelenega Pohorja — 12.45 Narodne paje Slovenski oklet — 13.30 Tenorske in sopranske arije — 14.10 Trio Tommy Dorsey — 14.40 Voščila — 15.15 Zabavna glasba — 16.45 Smučarjem v razvedrilo — 17.10 Med romanci in rapsodijami — 17.35 S popevkami od Londona do Beograda — 18.00 Jezikovni pogovori — 18.15 Godba na pihala — 20.00

Pavlovčič Marija, Vrhnik; Karničar Ludvik in Gretl, Obirsko; Kružic Lori, Bilčovs; Čermelj Majda, Korte, pošta Izola; Polanšek Emanuel in Marja, Obirsko; Gröblacher Janko, Škocjan; Roter Katarina, Mežica; Rutter Gretl, Sveče, pošta Bistrica; Jeler Mira, Sevnica.

Nagrajene reševalce, ki so doma na Koroškem, prosimo, da nagrade dvignejo v uradništvu vsaj do konca januarja; nagrajenecem v Jugoslaviji pa smo nagrade poslali po pošti.

Za vse tiste, ki jim je delalo reševanje težave, pa objavljamo tukaj pravilne rešitve obeh križank, saj se pravi, da se človek iz napak najbolj uči.

ŠPORTNI ŠPORTNI

Uspešno mednarodno tekmovanje za Ziljski pokal

Kakor smo že zadnjič kratko poročali, je bilo na Novo leto v Zahomcu mednarodno tekmovanje v smučarskih skokih za Ziljski pokal. To tradicionalno, letos že šestič izvedeno tekmovanje z mednarodno konkurenco je pritegnilo tudi tokrat lepo število tekmovalcev, in sicer je nastopilo poleg petih Jugoslovancev nad dvajset Avstrijcev. Na žalost zaradi kratkega roka razpisa ni bila mogoča uspešnejša propaganda za gledalce; kljub temu pa je lepi, sončni novoletni dan privabil mnoge gledalce okoliških vasi, ki so tudi prišli na svoj račun.

Agilni predsednik prireajočega športnega društva Zahomec, mladi dr. Janko Wiegeler, je ob začetku lahko po zvočniku pozdravil poleg gostov tekmovalcev še posebno predsednika Koroške in vzhodnotirolske smučarske zveze g. Alberta Bildsteina. Nato pa so sledili v hitrem odvijanju skoki čez 25-metrsko skakalnico, nad katero so plapolale avstrijske in jugoslovanske zastave. Skoke je otvoril član celovške Skizunft Gerhard Denk s štartno številko 1, ki je s skoki 28,5 in 31,5 m dosegel 207 točk in s tem tudi prvo mesto ter Ziljski pokal. Jugoslovane Giacommelli je s skoki 27 in 31,5 m ter 195,8 točke zasedel drugo mesto, na tretjem mestu je bil Jugoslovane Vidovič, četrti Jugoslovane Zajec in peti Celovečan Stadtmann, medtem ko je šeststo mesto zasedel domačin Franci Wiegeler. Sploh je športno društvo Zahomec dalo večje število tekmovalcev, ki so dobro odrezali, kar je treba poudariti še posebno zaradi tega, ker letos še niso mogli nič trenirati. Tako je mladi 13-letni Janko Zwitner kot najmlajši tekmovalce skočil enkrat nad 20 metrov, čeprav se je šele dan poprej prvič spustil čez skakalnico. Pogrešali pa smo letos v Zahomcu skakalce iz št. Janža in Bilčovsa in je bila tako Slovenska fizikturna zveza zastopana le po gostitelju in prireditelju — zahomškem športnem društvu.

Pri slavnostni podelitvi nagrad in diplom je predsednik Fizikturne zveze dr. Janko Wiegeler poudaril plemeniti pomen športnega tekmovanja, ki zlasti na stikališču narodov služi zblizanju mladine obeh narodov v deželi, ob udeležbi jugoslovanskih tekmovalcev pa tudi mladine sosednih držav.

Predsednik Bildstein pa se je v svojem govoru spomnil najprej umrlega pionirja smučarskih poletov in znanega graditelja skakalnic (med drugim je izdelal načrte tudi za zahomsko skakalnico) ing. Bloudka, katerega spominu so športniki posvetili enominutni molk, nato pa je izrazil svoje veselje in svojo pohvalo nad prireditvijo, ki je v Zahomcu vsakokrat plod sodelovanja vse vasi in s tem garant, da bo plemenita zamisel tekmovanja za Ziljski pokal v službi zblizanja in razumevanja med narodi ostala živa in postala last zlasti športne mladine, ki ne sme poznati razlik zaradi jezika in narodnosti.

Novoletno mednarodno tekmovanje za Ziljski pokal pomeni v resnici ponoven lep uspeh športnega društva Zahomec in je samo želeli, da bi le-to uspelo izgraditi tudi še 80-metrsko skakalnico. To bi bila hkrati najlepša počastitev umrlega mednarodno priznanega športnega pionirja ing. Bloudka, ki je tudi za predvideno 80-metrsko skakalnico v Zahomcu osebno izbral teren in izdelal načrte.

Opozorilo - Hinweis

S prihodnjo številko bomo začeli na tej strani redno objavljati tudi članke v nemškem jeziku, namenjene v prvi vrsti nemško govoreči javnosti, da jo objektivno obvestimo o položaju na južnem Koroškem ter o borbi koroških Slovencev za pravice in enakopravnosti.

Mit der nächsten Nummer beginnen wir auf dieser Seite mit einer ständigen Rubrik in deutscher Sprache, um so die deutsch sprechende Öffentlichkeit objektiv über die Lage in Südkärnten und über den Kampf der Kärntner Slowenen für Recht und Gleichberechtigung zu unterrichten.

Uredništvo — Redaktion